

Tomus XIII
Miscellanea Philoby.

[Handwritten signature or initials]

These
Diff
Gr
J
M
P
Ex
Per
Ch
Se
A
Ex
Ev
Ex
D
C
In
Ex
Te
Po
Ge
Ex

כַּשְׁמֵי
EXERCITATIO PHILOLOGICA,
De

CABBALA:

maximè
EBRÆORUM.

Cui
*Appendicis loco, ob argumenti similitudinem,
accessit in fine:*

Hierographicum, juxtà Auctores
fide dignos, rupi Oreb, montis Sinai, à Mose divino
Viro frequentatis olim, sesquipedalibus incisum
litteris, hodieque adhuc legi ibidem dignum:
Cujus hac sit Lectio & Interpretatio

Latina:

DEUS VIRGINEM CONCIPERE FACIET:
ET ILLA PARIET FILIUM.

Habebitur publicè, in Acad. Witteberg.

PRÆSIDE

ANDREA SENNERTO,

Profess: Publ.

Respondente.

M. GODOFREDO ROSNERO,

Berolinensi March.

Ad d. Januar. in Audit. Maj.

WITTENBERGÆ.

Litteris Jobi VVilhelmi Fincelii.

Anno M. DC. LV.

EXERCITIO PHILOLOGICO

CABBALA:

ERRORUM.

Appendix loco, ob argumenti facilitatem
accessit in fine.

Hieroglyphicum, juxta Auctores

Abbe d'Espérou, in Opusculo, quod incipit
Vno spectante cum, et sequitur in incipit
licet, hodieque solum legi istam dignum:

Cujus haec est lectio & interpretatio

DEUS, QUI IN SEIPSO CONSTAT, FACIT

ET ALIA PARS PRIMUM

Incipit in fine, in fine, in fine

Incipit in fine, in fine, in fine

ANDREA SENNERO.

M. GODOFR. DO ROSINIO.

Incipit in fine, in fine, in fine

Incipit in fine, in fine, in fine

Incipit in fine, in fine, in fine

Incipit in fine, in fine, in fine

Incipit in fine, in fine, in fine

בב"ע:

DISSERTATIO PHILOLOGICA,

De

CABBALA,

maximè

EBRÆORUM.

§. I.

Enus hominum reperire liceat, etiam inter mediocriter eruditos non raro, qui quod nesciunt ipsi, vel non satis certè intelligunt, dente leonino nihilosecius rodere minimè erubescunt. Contigit id, nascentibus ante hoc & quod suprà est seculum, per DEI gratiam, juxtà cum puritate Verbi divini, literis bonis, etiam Græcis, nec non atq; imprimis sanctæ Ebrææ literaturæ: quibus ipsis τὰ λόγια τῆ Θεῆ conscripta nobis sunt. Quà de re memorabilem vel lepidam potiùs historiolum inter alia memoriæ prodidit celeberrimus Jctus, Ducis Juliacensis Consiliarius, Conradus Heresbachius, qui sic declamantem circiter annum Christianum clo Io monachum quendam audivit crassum: Novam jam reper-

A

tam

tam esse quandam linguam, quæ vocetur Græca, ab hac sedulò cavendum omnibus: hanc esse, quæ patriat omnes hæreses. Eâ linguâ insuper proditum esse librum, qui in omnium manibus velit jam haberi, voceturq; Novum Testamentum, qui plenus sit ruberis atq; viperis. Præterea nunc aliam quoq; oriri linguam, quæ vocetur Hebræa, hanc qui discant, planè illos effici Judæos. Lepidum sanè caput, atq; verbo Viro sancto haud indigna.

Cabbala ignorata superioribus retrò secularis.

II. Simile quid accidit item Cabbalæ sive arti Cabbalisticæ; pars quæ est Philologiæ S. Ebrææ haud ipsa ignobilis: de quâ aliquid nunc impræsentiarum mox, ה"א. Cùm enim, referente Johanne Pico, Mirandulano, quem vocant, in Apologetico suo, Oper. Tom. I. pag. m. 175. conf. Joh. Reuchlin. de art. Cabbal. lib. I. aliquando interrogaretur quidam (de clerico) ecquid esset Cabbala, & qui Cabbalista? respondit: perfidum fuisse hominem quendam & diabolicum, qui dictus est Cabbala, & hunc multa contra Christum scripsisse: hincq; ejus sequaces dictos fuisse Cabbalistas. Audi, inquit & addit dictus Picus, rem ridiculam: quis, quæso, heic risum teneat?

III. Ac sanè, certè rem si paulò rectiùs perpendamus, ipsa hæc non tantùm verè, sed etiam nominis id (Cabbala, Cabbalista) superioribus retrò multis seculis erant prorsus incognita plerisque inter Christianos; juxtà cum ipsis ferè Antipodibus; undè ne nomen quidem ipsum apud S. Patres Ecclesiarumq; Doctores, aut Scholasticorum turbam mgistrosque nostros, quos vocant, reperias, legas. Quod hinc videtur eò nimir. faciliùs accidisse: quod, sicuti no-

men præ se fert ejusdem, de quo mox, Doctrina hæc
à primâ sui origine inter Ebræos, gentem electam,
quorum proprium hoc erat peculium, non scripto
aut literarum monumentis, ut alia, sed *σώμα πρὸς*
σώμα sive de manu in manum traderetur successive
accipereturq; ita continuè: nec à quibusvis promi-
scuè de gente hac, sed primoribus saltem, ætate sa-
pientiâq; profectis præ cæteris, ordinisq; qui ferinè
sacri erant viris. Ac quantumvis successu tempo-
ris essent, qui metu majoris damni, ne deniq; evane-
sceret fortè prorsus paternum id dogma arcanumq;
scriptis mandarent aliquid ejus, immò in hanc lu-
cem item ederent publicam quædam: attamen hi
ipsi idem fecerunt vel obiter quasi agendo & sparsim
fere, aut tectè meris multisq; sua obnubilantes vela-
minibus: unde Cimneriis nihilominus adhuc ipsa
hæc ars sepulta tenebris jacuit diu permansitque,
ejusq; intellectum assecuti sunt paucissimi: adeò qui-
dem, ut qui ejus quid crederent tamen se assecutos,
vicissim hoc, arcanum tanquam profundum reve-
landumq; nemini, corde premerent imo: alij verò;
adeo felicibus esse quibus non contigisset, etiam in-
ter eruditiores sui seculi, ad nomen Cabbalæ aut Cab-
balistarum, inanditis fortè fortunâ ijsdem, obstupe-
scerent: ac tandem, quemadmodum suprâ memo-
ratus Johannes Picus cit. loco testatur vicissim, illam
monstrum esse aut ejus simile quid horrendum, ipso
sono penè timendum, hos verò non homines, sed
centaurum quempiam aut hirco-cervos putarent:
immò alij iterùm ignorantia fratres planè calu-
mniarentur foetum Cabbalam esse diaboli; Unus
donec atque primas facilè idem, sui seculi phœnix

hostiumq; terror, Vir ingeniosissimus, multæ profundiorisq; scientiæ, quid? immò omnium cum in Theologiâ tum Philosophiâ, licet non annorum multorum, natus circiter utpote annos XXXIII. cum decederet hinc, Johannes Picus, supra laudatus, Mirandulæ Concordiæq; Princeps Italus demùm surrexit, eo deq; scibili quasi è longinquo aliquid suspicatus est, scriptisq; tandem aliquid item prodidit Latinè primùm. Ita enim de sese ipso testatum reliquit, non uno in loco, præcipuè apologetico supra citato, pag. m. 123. teste insuper invocato DEO, quod, nec minori quidem impensâ, librorum de præsentâ materie non paucos sibi comparaverit (â Judæis) perlegerit item illos summâ cum diligentia indefessisq; laboribus, inveneritq; in illis religionem non tam Mosaicam, quàm Christianam; etiam atq; imprimis (ut loquitur pergitque) ibidem Trinitatis mysterium, Verbi incarnationem, Messia divinitatem, articulum de peccato originali, de illius per Christum expiatione, de cœlesti Hierosolymâ, de casu dæmonum, de ordinibus angelorum, inferorum pœnis, alia: eademque se legisse porrò ibidem, quæ apud D. Paulum & Dionysium, apud Hieronymum & Augustinum quotidie legimus: ut hinc non parùm contrâ gentiles infidelesque modò, sed & ipsos Judæos hodie omnes religio Christiana stabiliri possit. Hactenus fere Picus, laudatus Comes. Hunc secuti postmodum sunt pauciores nonnulli alij quoq;: Paulus Israelita, Augustinus Justinianus, Nebiensis Episcopus, Johannes Reuchlinus, qui & Capnio aliàs, Ægidius Viterbiensis, Petr. Galatinus, (de quo non disputo jam, an ejus sint hi libri, qui vul-

5.
vulgò eidem attribuuntur, an verò cujusdam alterius, Raymundi Sebon vel Porcheti, juxta alios aliosq;) Archangelus de Burgo novo, Italus, atq; alij adhuc quidam, ex recentioribus præsertim: quorum, *ἀνευ προοιμίας* ulterioris, lecturi vestigia hac vice sumus, repetitis repetendis, quæ ad hoc institutum nostrum facere quàm maximè atq; hoc digna videbuntur. JEHOVA Juva!

IV. Orsi itaq; à nomine non malè & hic & nunc: Cabbala vel Kabbala est ab Ebræo, vel potiùs Chaldæo, (illud enim rariusculè occurrit) קבל, in 2. Piel, quæ vocatur vulgò, quod est *accipere, recipere, suscipere*. (Avenario unde *capulo, decapulo, & capulus, capulum, schöpfen / grieff / handthabe /*) propriè manibus & hinc mente, animo; tandem auribus quoque h. e. *audire, auscultare, obtemperare*. Unde קבלה *acceptio, receptio, q. d. doctrina accepta, recepta* aliunde, ore tenus quidem, solo auditu, haud *ἑγγεαφος*: cujus correlatum est מסורה vel מסרה *traditio* vel *doctrina tradita*, item vivâ voce perque manus quasi: de quo alibi. Ridicula illa est originatio, ut sic loquar cum Quinto, & vix non puerilis, quam tribuunt Raymundo Lullio, quasi vox sit composita Cabbala, è Chaldaico *abba*, pater & *alla* arabico, quod sit *Deus meus*: cumque *Deus meus* nihil aliud sit vel importet nisi Christum: Christus verò nihil aliud, quàm sapientiam divinam; ita sit Cabbala indigitetq; aliud nihil, nisi superabundantem & arcanam quandam sapientiam. Probè hercle.

V. Rarò audias & legi scribiq; videas: קבול *Kibbul*. Plinio, curiosissimo illi suo seculo universi scibilis investigatori, qui & ipse è longinquo de eâ ali-

Etymum.

Synonymia.

A 3

quid

quid inaudiverit, asserit scribitque CL. Schickardus in Bechin. happerusch. pag. m. 61. vocari, depravato nonnihil, ut fert fortuna communis linguarum in peregrino idiomate, nomine: *Jochabelam*, lib. XXX. historiae suae, cap. i. circa fin: in quo quidem loco duobus propè verbis tangere videtur artem hanc, quod tamen nomen in editione nostrâ, Lugduni, cl̄o Io LIII impressâ, reperire non liceat. Aliàs circumloqui sive circumscribere rem item assolent phrasibus hisce: תורה על פה q. d. *Lex de ore nata*: V. Picus Mirand. in apolog. pag. 176. item אמרי אמת *eloquia veritatis*, vel דרך האמת *via veritatis*, id est, Cabbala. V. J. Reuchl. de arte Cabb. lib. III. inter Oper. Mirand. ed. Basil. cl̄o Io LXXII. Tom. I. pag. m. 3130. In concreto, quod dicunt, unde est postmodum & קבלן *Cabbelan*, (fallor, an hinc nostrum German. ein Cappelan/id est, Verbi divini minister) & præsertim מקיבל vel מקבל *Cabbalista*, *Cabbalisatus*, ut sic loquar, ejus artis peritus, sectator, per hanc edoctus, & in numero multitudinis: מקובלים *Cabbalists*, *Cabbalici* & *Calici* contractè, item *Cabbalei*. V. Reuchl. cit. l. lib. i. pag. m. 3014.

Homonymia.

VI. Jam, sumitur verò id vocabuli juxtâ cum alijs non uno modo, nunc in ampliori, strictore strictissimoque significatu. I. Notatur hoc Unaquæq; cujusvis rei scibilis secretæ & mysticæ scientia, ea imprimis, quæ per viam occultam aliunde habetur, propagaturq; per modum successionis: quem Vocabuli sensum apud Ebræos agnoscit laudatus suprâ Comes Mirandulanus in apolog. cit. pag. m. 180. vel ut loquitur L. Cæl. Rhodig. quicquid minus extritum passivumq; est. V. Lect. antiq. lib. X. cap. i. pag. m.

350. II. Apud Talmudicos non rarò, cit. CL. Buxt. in Lex. Ch. Talm. & Rabb. V. קבלה pag. 1954. Scriptura S. sive Scripta prophetica & hagiographa ipsa. V. illum ibid. III. Alijs hodie, Sensus S. Scripturæ sive intellectus mysticus, qui sub literali latet non rarò, idemquæ à Spiritu S. maximè est intentus. Quo de infra etiam aliquid. IV. atque in specie: Doctrina Patrum primorum s. Patriarcharum, ab Adamo usq; ad Mosen, quam unus accepit ab ore alterius, tradiditque posteris suis, usque ad latam conscriptamque legem. V. Lex ore tenus tradita acceptaq; præter scriptam illam, quæ hujus expositio sit quædam: quam Moses dies quadraginta & totidem noctes in monte Sinai commoratus ex ore DEI didicerit, tradideritque successoribus suis longâ serie, usque dum in literas partem redigeretur. VI. notatur Cabbalæ nomine hodie imprimis arcana quædam atque abstrusior doctrina, cum veterum saniorum tum recentiorum etiam hodie superstitionumque Judæorum, circa mysteria quædam, in Mosis prophetarumq; scriptis, sub involucris maximè literarum, syllabarum integrarumque dictionum, tanquam sub symbolis certis latentia, quæ hinc varijs viis modisq; eruantur. VII. deniq; hoc nomine gestit etiam nominari insulsa quædam, quid? immò falsa, superstitiosa, impia, blasphema, addam dæmoniaca ars Judæorum, aliorum; quæ & Practica amat à quibusdam salutari: de quâ aliquid etiam, sub finem, infra.

VII. Nunc, unde varias ergò circumferri videas *Definitio-* reperiasque hinc & inde seu definitiones seu descri- *nes varia-* ptiones, itemque divisiones Cabbalæ. Alijs liqui- dem

dem est *Doctrina ex sacris literis colligens arcana multa cum philologica tum practica: vel: divinatio quadam ex literis sive elementis arguta.* Elia in Tisbi: *Arcanum Legis & prophetarum, quod accepit vir ex ore viri usq; ad Mosen, divinum virum, retrorsum numerando.* Raymundo Lullio: *Habitus animæ intellectualis, ex rectâ ratione divinarum rerum cognitivus; ac proinde scientia quadam divina.* Joh. Reuchlino, qui & Capnio aliàs: *Symbolica quadam theologia, in quâ literæ & nomina non tantum sunt signa rerum, sed etiam res rerum.* lib. III. de Cabb. inter Oper. Mirand. suprâ cit. mihi pag. 3103. Vel item: *Divina revelationis, ad salutiferam DEI & formarum separatarum contemplationem tradita, symbolica receptio quadam.* lib. I. pag. m. 3014. CL. Wilh. Schickardo in Bechin. happerusch. pag. 60. ita paulo plenius circumscribitur: quod sit abstrusior Doctrina Hebræorum, de DEI & angelorum naturis atque mutuo consortio, de religionis præsertim Christianæ mysteriis in Vet. T. latentibus, de morum disciplinâ, item philosophiæ & bonarum artium arcanis; olim clam habita, nec cuivis concedita, multo minus scriptis in vulgus prodita, sed orali tantum traditione inter sapientes diversorum seculorum continuâ successione propagata: partim variis literarum combinationibus, abbreviaturis & permutationibus constans, & plerumq; per ejusmodi secretiores modos è divinis scripturis Mosis & prophetarum elicitæ: hodie à Judæastris in superstitiosum abusum tracta, & partim in medicinam, incantationes, adeoque magiam (ignoratæ veriori Cabbalæ ab ipsis perfidè substitutam) turpiter abrepta.

Divisiones. VIII. Ac ab his ipsis sere recensitis scriptoribus, alijs,

alijs, dispescitur porrò igitur nunc Cabbala in
 עיונית ומעשית *Speculativam & Practicam*. El. Levi-
 ta in Tisbi: vel ספירות ושמות *numerorum & nomi-
 num*. Pic. Mirand. in nongentis Conclus. pag. m.
 108. & Reuchl. de arte Cabb. lib. III. p. m. 3130. vel
 tres partes, petitas juxta ipsos ex Proverb. Salom. cap.
 XXII. comm. 20. Vid. illud: scil: *numerorum, figura,
 & ponderis*: quæ divisio proximè accedit ad hanc, de
 quâ mox, quæ speculativæ magis propria est: V. ite-
 rum Reuchl. de Cabb. lib. III. p. 3130. & 3132. Vel deni-
 que in quinque partes: תיקון צירוף מאמר
 ממלל וחשבון, id est, *rectitudinem, combinationem, ora-
 tionem, sententiam & supputationem*. V. vicissim Reuch.
 pag. cit. 3130. Speculativa porrò in גמטריא *Gematrijã,*
 נוטריקון *Notarjecun*, & תמורה *Temurab*: quæ divisio
 dictione memoriali גנת *hortus* comprehenditur. V.
 Capnio pag. cit. 3132. Practica in בראשית *Breschith* &
 מרכבה *Mercabba*.

IX. Nos missis duabus superioribus primis ac-
 ceptionibus Cabbalisticis, expressis paragrapho sextâ:
 quemadmodum quidem constitutum nobis est ma-
 ximè & præcisè agere heic & nunc de Cabbalâ Ebræ-
 orum, quæ adumbratur fere in tribus posterioribus
 (extrâ septimam) acceptionibus in allegatâ paragra-
 pho, unde excerpere, facillimoque negotio, liceat
 ejus qualemcunque descriptionem: ita minimè ta-
 men prætermittendam censemus, quin potiùs præ-
 mittendam arbitramur omninò h. l. veriore illam
 ac indubitatâ fanè Cabbalam, quæ membro tertio
 ejusdem paragraphi tangitur. Ut adeo, (si quidem
 sub uno communi que censenda nomine describen-
 B daq;

Cabbala
quid?

daque sit aliàs Cabbala) aliud nihil nobis sit jam, nisi *abstrusi or atq; arcana quedam doctrina sive scientia, de mysterijs quibusdam, maximè fidei, in V. Instrumento, in Mosis & Prophetarum scriptis, sub sensu literali primò; hinc involucris item maximè literarum, syllabarum & dictionum integrarum, aliarum immò rerum, tanquam sub certis symbolis suis, contenta, hincq; modis & rationibus varijs, non citra quidem fidei analogiam, eruta postmodum: tandem ad abusum usq; etiam, immò superstitionem, maximè apud Judeos. Vel, ut paucis plura complectar, illaque suprâ adductâ utar descriptione magni illius Capionis, est Cabbala Theologia quedam symbolica, quâ literæ & vocabula sunt signa rerum; immò etiam res rerum.*

I. Cabbala
vera sive
divina.

X. Unde orsi quasi ab ovo, quod dicitur, re altiusque vicissim repetitâ, Cabbala nobis alia est verior, indubitata atque divina; alia sequior hanc, media & humana, quæ & Judaica dicitur vulgò; alia denique falsa, superstitiosa, immò daemoniaca. Jam, Veram Cabbalam atque indubitatam illam nihil aliud esse intendimus, cum doctissimo Jcto, Petro Cunæo (alijsque magni nominis Viris) in accuratissimo tractatu, de republ. Ebræorum, lib. III. cap. octavo præsertim (lege omninò idem totum) quàm sensum S. Scripturæ mysticum sive spiritualem, qui sub literalilacet non rarò (ut suprâ paragrapho VI. ex parte dictum etiam) & à Spiritu S. maximè vel primò est intentus. De quo (tametsi ex parte) non uno in loco Apostolus, quando notanter distinguit & accuratè inter literam & spiritum: ac quorsum spectat id item

tem

tem vetus Ebraeorum ; אין מקרא יוצא מידי פשוטו
 אבל יש לו פשוטו עם מדרשו ואינו מידי כל אחר
 : מהן quod est fere : *nusquam Scriptura est absq; sensu
 simplici, sed habet pariter, ut mysticum, ita simplicem : his
 duobus non est ut careat.* Exemplo statim ut res fiat
 manifestior : sic Deuteronomij Capite XXV. comm.
 4. legitur : *Non obturabis bovi trituranti os.* Litera
 textus, omninò plana eadem satis quidem aliàs. Ad
 quem locum nihilominus Apostolus I. Corinth. IX.
 vers. 9. seq. *Num boves ergò DEO curæ sint? annon
 hoc potius propter nos dicit? propter nos utiq; hoc scri-
 ptum est.* Intellectu ergò ejus Legis particulæ my-
 sticus est, non ut prisò commendet boum satura-
 tatem, sed teste Apostolo, ut in istorum Ecclesiæ
 inculcet stipendia; ut ut primâ fronte ejus nihil in
 textu appareat haberi. Absit verò jam, absit, imò
 potius nefas esto, existimare hunc sensum sublimio-
 rem per omnia fugisse aut latuisse omnes superio-
 rum seculorum Vates divinos, præcipuè Mosen il-
 lum maxumum, familiarissimumque DEO Virum.
 Itaque didicerat procul dubio omni ille ipse similia
 mystica Legis interpretamenta, ut Belgarum do-
 ctior, suprâ laudatus P. Cunæus cit. I. loquitur, dum
 in monte Choreb sermonem cum DEO sereret. Ec-
 quid enim ageret aliàs, apud Eundem dum quadra-
 ginta dies & totidem noctes esset? Hanc autem, quam
 à summo Numine tum alteram quasi Legem non-
 scriptam (Cabbalam) acceperet, in tabulas non re-
 deget Vir divinus, inter alia ob hanc causam, (verba
 iterum laudati modò Scriptoris) ut plebs Judaica,
 quæ tunc rudimentorum adhuc decurrebat spatia,

arcanus sacrorum voluminum sensus admiraretur potius, quam intelligeret. Hæc arcana Legis interpretamenta tūnī postea, post Mosen illum, nullum dubium guerit, successivè alijs data quoq; concessaq; fuisse, Spiritu S. qui item agitabantur: donec tandem non vulganda omnino mortalium seculis (verba fere iterum Cunæi) en, divino munere ipsis præsertim Apostolis atque Evangeliorum scriptoribus concessa sunt hæc; ut quod latuerat fere publicâ illorum Voce proderetur nunc universis. Nec dubium tandem nobis est, etiam præter ea, quæ reserata sunt ab hisce, (Apostolis & Evangelistis, quos vocant) proditaque literis sunt, infinita adhuc esse in V. Instrumenti codice immò & novo, mystica similia, aut majore fortè, quæ dabit alter novissimusque dies, *Ex parte enim jam cognoscimus, & ex parte jam prophetamus: posteaquam autem advenerit, quod perfectum est, tunc quod ex parte est abolebitur. Cernimus nunc per speculum & per ægnum, tunc autem coram cernemus: attestante & ipso Apostolo 1. Corinth, XII. comm. 9. 10. & 12.*

*Ejusdem
Exempla.*

XI. Uno atque altero exemplo majoris evidentia & certitudinis ergo rem præterea dilucidabimus. Sic Libri primi Mosaici, Breschith sive Genesin quem vocant, Capituli II. commatis 24. verba: *derelinquet homo patrem suum & matrem suam, & adhaerebit uxori suæ, &c.* Apostolus interpretatur de mysterio illo magno, de quo inter alia loquitur ad Ephesios, cap. V. sub finem, nempe de Christo & Ecclesiâ, sive communionem spirituali inter hunc & hanc. Ita historiam de filijs Abrahami, Sarâ item atque Hagar, descri-
ptam

ptam ejusdem libri cap. XVI. & XXI. exponit idem Apostolo de duobus Testamentis, V. & N. Verbi divini, ad Gal. IV. sub fin. Verbum Legis porro, quod in medio Jesraelitarum sancitum constitutumque erat, descriptum ex parte item Deuteronomij cap. XXX. de quo dicitur præsertim commate 14. & præcedd; *propinqvū illud esse, in ore atq; animis Jesraëlitarum, ut facerent illud*: quæque verba, an dicam? hac ratione & secundum literam non nisi de latâ Lege ipsi illi intellexerunt; ut non dicam haud aliter fortè à cunctis omnium seculorum mortalibus fuissent intellecta usque huc; idem vicissim Apostolus Rom. X. commate octavo trahit nihilominus ad doctrinam Evangelij, de eodem eadem interpretatus planè: *hoc est*, inquit, *Verbum illud fidei, quod prædicamus*. Expositio itaque hæc non præter mentem quidem Mosis est, sed mystica tamen tota ipsa & Cabbalistica. Unum adhuc saltem ex Prophetarum item libris liceat adduxisse exemplum: quod extat Hoseæ XI. ab initio statim, ubi hæc leguntur verba expressa: *quum puer adhuc Israel, dilexi eum, & vocavi filium meum ex Ægypto*. Quæ secundum literam vicissim, & extra controversiam quidem, de populo Jesraëlitico, quem DEUS quondam eduxerat ex hac terrâ, quemque non semel alibi etiam filium suum primogenitum nominat, intelligenda sunt. Ecquid verò Matthæus Evangelista? Idem historiae suæ cap. II. circa finem, illa tum in effectum deducta impletaque asserit & scribit, mystica similia sive Cabbalistica edoctus à Spiritu S. quando B. Virgo cum Filio suo, Servatore mundi, facta fuit redux ex Ægypto. Quod nemini, arbitror vicissim,

post natos hominis venisset in mentem, ita ut nempe hunc locum interpretatus fuisset, nisi Apostolo divinitas id datum concessumque fuisset. Alia atque plura apud alios videre liceat exempla. Nunc nihil addemus nos ultra. Expositiones hæc nempe similesque Cabbalicæ atque mysticæ sunt. Nec est, ut aliquis heic pretendat: Allusiones hæc esse omnia, quæ produximus modò similiaque his, quasdam meras, nihilque preterea; sive accommodationes nude, ita quæ instituantur à Scriptoribus divinis novi fæderis propter analogiam quandam inter res non omnino diversas. Absit enim, absit quidem, sit potiusque nefas, dixisse: scripsisse quidpiam novi fæderis auctores, quòd non reverà extet in Veteri: dum Mosis sanè vatumque ideo imprimis citant verba, ut sibi suisque scriptis fidem faciunt: (at quam facient, si non-bonâ fide citent eorundem dicta, quin potius torqueant hæc trahantque in diversum?) immò sæpissimè ipsi profitentur, sese testes invocare illos, factum denique esse ita jam, & non aliter, quemadmodum illi quondam vaticinati sunt. *Ευδουλον.*

*Allegoria
Patrum.*

XII. Antequam hinc ad aliâ progrediamur offerunt sese commodum, allusionum quadam facta mentione, Allegoriæ, quæ in communi ita vocantur aliàs, anagogæque Patrum sanctissimorum sive Ecclesiæ Doctorem: quæ utpote videri poterant familiam ducere cum superioribus, quæ de Cabbalâ veriori & divinâ dicta modò sunt. Ita enim ingeniosè hi, immò verò nervosè, eruunt (nonnunquam etiam, nec rarò, inferunt) sensum aliquem sublimiorem è litera

rà

rà, *ῥητῶ* textus, ut certare videatur cum superiori-
 bus. Quem in modum etiam B. noster Lutherus,
 non rarò sanè: ex: causâ: quando Verba Geneseos
 Cap. III. comm. octavo: *Et audiverunt vocem Domini
 DEI in horto ambulantis, ad auram diei:* in gl. marg.
 germ: *Bedeut / das nach gethaner sünde das ge-
 wissen angst leidet / biß das GOTTES gnädige
 stimme kommet / und wieder fühle und erquickte
 das herz.* Sic ad verba cap. VIII, 10, *Columba ve-
 niens ad Noachum circa vesperam, Et ecce folium olivæ in
 ore ejus: Delblatt / das bedeutet das Evangelium /
 das der H. Geist in der Christenheit hat predigen
 lassen.* Dann Del bedeutet Barmherzigkeit und
 Gnade / davon das Evangelium lehret: alibi. Quo
 in genere interpretandi Origenes, adamantius di-
 ctus, maximus aliàs sanè vir, tantum sibi permisit, ut
 modum omninò excesserit, neutiquam verecundè
 (verba laudati Cunæi suprâ cit. l.) Id animad-
 vertentes ergò B. Augustinus atque Hieronymus, a-
 lij Patrum, prudentiores heic prudentioresque fuere.
 Quorum hic, posterior, de Origene, in epist. ad Pam-
 mach. justissimè quiritatur; ex. gratiâ, quod ita Para-
 disum terrestrem, libri Creationis ab initio, allegori-
 zet, ut auferat planè historiæ veritatem: dum pro
 arboribus angelos, pro fluminibus virtutes cœlestes
 intelligit, ponit: & tunicas pelliceas Adami & Evæ
 corpora humana interpretatur; quasi verò ante la-
 psam exuti penitus corpore vixissent. Enimverò, ut
 ut fortè sint etiam aliàs commenta eorundem (Pa-
 trum) aurea, concinna, pia satis, pulcherrima omni-
 nò nonnunquam; accedunt quidem propiùs, non fa-
 ciunt

ciunt tamen unam eandemque paginam cum superiore nostrâ, de quâ modò dictum, Cabbalâ: ad cuius utpote divinitatem opus est, ut iterùm loquar cum doctissimo Cunæo, uti in hominis pectus vis cœlestis quædam descendat. Stat itaque hæc, de quâ impræsentiarum hæctenus, verior, sanctior & divina Cabbala intra suos terminos: non promiscua est. Vatum, prophetarum, apostolorum similiumque proprium erat peculium quondam: quorum scripta, effata tantùm sunt nempe ἀξιόπιστα, & qui quid in quoquo loco abstrusum, mysticum vel sublime, optimè noverunt. Quod de Patrum choro universo commentisque eorundem, ad illius veræ imitationem Cabbalæ effigiatis, ut ut optimis quidem aliàs & ipsis, dici neutiquam potest. Humanæ sunt auctoritatis: pluris minimè. De quâ specie Cabbalæ nunc mox porrò.

II. Cabbala media sive humana.

ἄτεχνος
s. inartificialis.

XIII. Cabbala Ebræorum, quæ & Judaica vulgò dicitur, media illa, falsa, non insulsa, quæ cum analogiâ fidei, vel certè non contrà illam facit, aut immò debet, quam & humanam, in distinctione ad illam superiorem indigitavimus suprâ, nunc atque imprimis lege promissi consideranda venit nobis. Est eadem verò vicissim, sic dicendo, ἄτεχνος sive inartificialis alia, alia ἐντεχνος, technica sive artificialis. Illa hujus respectu ita dicitur, quod nullis, quemadmodum artificialis, ingenij humani inventis aut subtilitatibus, vel certè non semper æquè evidentibus, nitatur, sed sola fere orali traditione constet. Estque iterùm vel antiquior vel

recen

recentior. Antiquior nempe Mose, divino amanu- Antiquior.
ense, recentior itidem ipso. Per illam intelligunt quior.
antiquissimam multò doctrinam Patriarcharum seu
Patrum primorum, ab Adamo usque ad Mosem,
quam ille, ἀρωτόπλασθ, à DEO, majorem partem,
immediatè accepit, atque tradidit ordine & succes-
sive εἶμα πρὸς εἶμα, posteris suis, usque ad latam
conscriptamque Legem. Quanquam sint (quod
Cabbalistarum primum jam videri poterat esse so-
mnum) qui usos Patriarchas sanctos in hoc nego-
tū genere certis Præceptoribus esse (ita loquuntur)
affirment; & nominatenus quidem Adamum Ra-
ziele, spiritu quodam bono, Sēmum Jophiele,
Abrahamum Zadkiele, Isaacum Raphaële, Jaco-
bum Peliele, & sic consequenter. Vid. Reuchl. de
art. Cabb. in calce oper. Mirand. T. II. m. p. 3017
& 3021 seqq. Cæterum tales traditiones, exempli gr. *Ejusdem*
fuisse perhibentur, ante diluvium quidem; illam de *Exempla*
Creatione hujus Universi, de Paradiso, septimo die
sanctificando, lapsu primorum parentum, promisso
hinc Mesiâ, de sacrificiis, fratricidio Caini, Enochî
raptu, diluvio universali & similes alias: post dilu-
vium verò maximè Præcepta septem, quæ vocant,
filiorum Noæ, ipsis iisdem data item oretenus,
& successivè aliis; observata in Ecclesia & republi-
ca postdiluviana, ad latam usque Legem exscri-
ptoq; Decalogo, cui ex parte utpote insererentur:
quæ & ipsa succedentibus temporibus illis item ad-
huc, ut volunt, imponebantur populis septem in
bello dedentibus sese Israelitis, nec non profely-
tis quibuscunque, qui nempe circumcidi, cumq;

C

his

his ipsis unum adorare DEUM Israëlis volebant; adeò quidem ut qui unum etiam eorum violaret, gladio interficeretur; cujusque rei vestigium aliquod saltim habemus Actuum Apostol. cap. XV, comm. 20. & recensentur apud Talmudicos: Primum: ברכת השם *Benedictio DEI*, ut nempe laudes Ipsi dicerent, precesq; funderent; Secundum: עבודה זרה *Cultus alienus*, ne Idolis servirent ullis: tertium: דינין *Judicia*, ut justitiam administrarent publicè privatimque: quartum: שפיכות דמים *effusio sanguinis*, ne quod patrerent homicidium: quintum: גילוי ערוה *revelatio nuditatum*, ne vagis contaminarentur libidinibus: sextum: גזל *rapina*, ne alienum appetere: & denique septimum: אבר מין חי *membrum de vivo* scil. animali ne tollerent. Est & una præterea inter traditiones postdiluvianas hæc: quod Israëlitæ non comederent nervum quempiam femoris: aliæ adhuc fortè. Prima omnium Cabballa, primordialis salutis humanæ nuncia (verba Capnionis, pag. m. 3019 & præcedd.) ex mente Cabballistarum quidem, fuit hæc, quam nutu DEI adhuc in Paradiso, aut certè hinc non longè, Adam à Raziële suo קבל accepisse contendunt: Vox nimirum ultima, quam cum miser ex Paradiso ejiceretur, à DEO inaudiret: ועתה ו nunc ne forte mittat manum suam, & sumat etiam de arbore vite & comedat & vivat in aeternum. Misso enim, ajunt, ad Adamum collapsum & mœrore plenum, præceptore ejus, (ita loquuntur) nempe Raziële, ut eum solaretur, ita vel in hunc fere modum appellasse, di-

dicens: ne super modum conficiaris, Adam, gemitu & molestia, quod te duce genus humanum in summam corruit perditionem; quoniam peccatum originale hoc cum tempore expiabitur: addidisseque: sermonem hunc DEI, quem postremo ab eodem audivisset, modo Cabbalistico esse intelligendum. (docens adeo eundem Cabbalam) ex cujus utpote indole non modo verbum ullum, sed ne litera quidem, quantumcunque minuta & exilis, imo nec apex quidem frustra ponantur. Cumque adeo dixerit DEUS: $\text{לֹא תִטֵּן יָדְךָ לַעֲצֵב הַחַיִּים}$ *nunc ne manum mittat, sumatq; de ligno, &c.* insinuari per illud *Nunc*, sententiam DEI non fore perpetuam; sed venturum cum tempore ad vescendum de ligno vitæ hominem destinatum, qui ex ejus posteritate nasciturus sit, justus, pacificus, vir heros, cui nomen in miserationibus, interq; alia ex quatuor his literis: i. h. v. h. (יהוה) quique per rectam fidem & placidam oblationem missurus sit manum suam, sumpturusq; de ligno illo vitæ, & ejus ligni fructum futurum omnium sperantium salutem. Ἀτεχνον Cabbalisticum, è primis.

XIV. Recentior Ἀτεχνον jam Cabbala quæ est Recētiōr. Mose, divino amanuense, ajunt, hanc Mosen, sicut etiam technicam illam alteram sive artificialem, (de quâ tum postea & præsertim) accepisse item divinitus, à summo sapientissimoque Numine, illamque hinc porrò successoribus suis reliquisse. Cujus extinctæ, quâq; ratione & in quibusnam ipsa mysteriis constiterit maximè, rudera potiùs sive reliquias quasdam (præcipuè inter Christianos) hodie habe-

mus saltem: unde nec longum eidem immorabimur. Pertinere ad illam videntur, breves & rotunda illæ, (tanq. apophthegmata quædam) sententiæ, v. gr. quæ פרקי אבות *Capitula Patrum* vulgò inscribuntur, alia item paradoxa quædam Cabbalistica, quorum numerum aliquem apud Picum, Comitum, Petrum Galatinum, Reuchlinum, alios reperire liceat. Quemadmodum enim Pythagoræi philosophi, qui à Cabbalæis antiquioribus philosophiam suam symbolicam unicè hausisse creduntur, olim sua placita, doctrinas, non apertis seu verbis, seu præceptis, sed symbolis certis atque ænigmatibus quasi numerorum, figurarum, concentuum, involuta auditoribus suis tradebant: ex: gr. quando amicitiam non violandam innuebant, panem frangere vetabant: quando iracundum non irritandum, ignem gladio fodere prohibebant: quando animus non curis conficiendus, cor non comedere solebant: quod mutabiles amici non fovendi, hirundines sub tecto non ferebant: quod multitudini se non opponendum, occurrenti armento è viâ cedebant, &c. qui ritus quamvis quidem vulgò absurdi & ridiculi haberentur, à solis tamen ejus sectæ cultoribus, quid vellent, optimè intelligebantur: ita, inquam, hæc Cabbalæ species, ἀτεχνῶς recentior, multa in se se putatur mystica habuisse abstrusaq; continuisse; quæ, quod ejus Cultores, ceu margaritas porcis, promiscuæ multitudini objicere deridendaque proponere nollent, nec item scire ista tunc temporis fortè conduceret, dicteriorum ejusmodi, à rebus gestis plerumque vel alio notabili casu desumptorum.

rum

rum, involucris obtexerunt, interq; omnium a-
 tum sanctiores tantum sapientioresq; occultè hæc
 propagasse creduntur. Cujus generis paradoxa, no-
 tæ apud antiquitatem celebritatis, & aliud longè
 in recessu habentia, quàm quod præ se ferunt aut
 primâ promittunt fronte, exempli causâ saltem
 sint hæc: v. gr. cum dicitur: *Decem vestimentis indu-* *Ejus*
tus DEUS creavit mundum: fortasse de decem ver- *Exempla*
 bis his: *וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים* & *dixit DEUS*, decies repeti-
 tis in Opere Creationis à summo Numine id intelli-
 gendum est; quorsum alludit in Pirke Abhoth ini-
 tium Cap. quinti. Ita cum dicitur: *Ædificium mundi*
est Cubicum, habens sex latera: putamus intelligi sexti-
 duum Creationis. Porro: *Linea viridis gyrat Uni-*
versum: accipitur fortasse de Providentia divinâ.
 Ita: *Mundus tunc assequetur suam perfectionem, quan-*
do manus per dentes jungetur uncino: videtur salutare
 nomen Ebraicum *וַיִּשׁוּב* innui; nam Jod manum,
 Schin dentem & Vau uncinum significant itemq;
 repræsentant elementis suis. *Gloriosus Adam collo-*
catus est in medium Paradisi. Item: *non fit rex ter-*
restris, nisi humilietur militia cœlestis: arbitramur
 ambo hæc pertinere ad Messiam, statumq; ejus in
 specie humiliationis, quem vocant. Sic: *Vestimen-*
tum Messie rubebit: an non per & propter sangui-
 nem in passione effusum? cum quo congruit illud
 Jes. LXIII, 2 *quare vestimentum tuum rubicundum, &*
tanq. calcantis in torculari? Et quæ sunt his similia
 plura: V. CL. Schickard. in Bech. happ. p. 85. ex
 quo transcripsimus hæc quidem, qui ipsa ex suprâ al-
 legatis Scripturibus.

Cabbala
 technica
 f. artifici-
 alis.

XV. Succedit, de quâ potissimum nunc sermo habendus nobis (lege promissi institutiq;) Cabbala *ἐν τεχνῶ*, technica sive artificialis: Ebræorum ipsa sive Judæorum fere proprium aliàs peculium, hodie verò ex parte & in quantum falsa atque sana est Christianorum etiam. Quæ & ipsa non minus jam atque præsertim Mosis, Viro (ut cum Justino atque Tertulliano loquar, qui hoc nomine Abrahamum dignantur) familiaritatis divinæ adscribitur. Qui cum in rupe Choreb montis Sinai cum DEO sermones cæderet, ab Ipso hanc addidicisse creditur, tradidisseq; tum postea hanc, sicuti præceptum fuerit ipsi, *σοφία πρὸς σοφία*, longâ suâ serie successoribus suis, donec longè post natum Servatorem mundi, ita volunt, Talmudi denique infereretur. Unde solemne illud quasi est, quod apud non paucos reperias: quòd Pontificiis in Ecclesia Romanâ sint traditiones, id Judæis in Synagogis suis esse Cabbalam; & vice versa: Quanquam quo aliquid dicunt, qui enunciant, non totum tamen exhauriunt ipsi: uti deinceps apparebit pluribus. Ac sanè vetus est opinio inter Judæos, Mosen præter latam exscriptamque legem, aliam item non-scriptam, oralem sive acroamaticam, ut sic dicam, accepisse à DEO in monte, quæ illius expositio sit quædam uberior: ac porrò in illâ Mosis scriptâ lege, immò integro Verbo DEI veteri, præsertim illâ verò, ideò præter literalem atq; grammaticum, ut sic loquar, sensum, sub cortice quasi verborum, quin imò rudi facie syllabarum, literarum nec non apicum minutissimorum quorumcunq; latere multa oppidò arcana, non

non Religionis tantum veræ, sed etiam omnium pene artium atq; disciplinarum: quid? immò omnem denique miraculorum artem. Unde utpote, nec aliunde, tanquã ex feracissimã quadã metallifodinã omnium mortalium præsertim sapientissimus, rex Salomon, omnes profundissimæ suæ scientiæ thesauros hauserit. Ut de aliis nondum, item atq; præcipuè Servatore mundi, Jesu nostro Nazareno, (ex eorum quidem mente) nihil hic quicquam dicam. Non enim frustra, ajunt, Mosen tot fuisse diebus, adde noctes, apud DEUM in monte Sinai commoratum: potuisse decalogum & reliqua vel unã fortassis alteraque horã addiscere: at quadraginta dies & totidem noctes fuisse idè in sublimioribus mysteriis quibusdam addiscendis detentum; quorum quædam vestigia tum postea libris suis occultè impresserit & quodammodo: quem secuti sint hinc, in hac edocti arte, successores ejus atque mysteriorum genuini hæredes, vates reliqui viriq; divini, magnã suã serie; ceu dictum semel atque iterum jam. Nec Judæos tantum, sed Christianorum nonnullos sententia hæc obstrinxit sanè non leviter. Unum nominasse præ reliquis sufficiat, Comitem, Picum Mirandulanum, sæpiusculè laudatum supra: qui testes ejus rei Esdram, Paulum, Origenem, Hilarium, ipsum denique Evangelium pro se citat: Verba ejus V. omninò Apologet. pag. m. 176.

XVI. Enimverò antequam ulterius ad alia *Ejus vestigia quedã* descendamus, non præter rem omninò fuerit annotasse, Cabbalæ hujus, de quã modò atque impræ- *apud La-*
sen-

inos, *sentiarum*, *ipsius*, *ajo*, *technicæ* sive *artificialis*,
Gracos, quam indigitavimus; vel ut aliter paulò nunc di-
Ebreos. cam, *Artis* ejus sive *peritiæ* (quæ cum nostrâ sanè
 analogiam quandam habet, vel qualemcunque) tra-
 dendi aliquid, scribendi occultandiq; itemque ex-
 ponendi vicissim *stigmaticè* (elementariâ quadam
 ratione) vel *symbolicè*; hoc est, quando nimirum
 sub dictionum *integrarum* involucris non solùm,
 sed rudi quoque facie posituque vario *syllabarum*,
literarum *elementorumque*, immò nonnunq. eti-
 am rerum, tanquam sub *symbolis* certis, aliquid oc-
 cultatur, innuitur nihilominus, indigitatur, atque
 hinc vicissim eruitur etiam variis viis modisque,
 vestigia qualia qualia reperiri passim apud *Latinos*,
Gracos, ipsosque item immò *Ebræorum* *Scripto-*
res; adeoque esse nihilominus eandem longè ve-
 tustissimam, omnium fere temporum, locorum
 populorumque. Quod uno atque altero saltem
 liceat nobis demonstrasse exemplo, (hinc mox ad
 rem vicissim) è *Latinitate*, ut dictum, *Græcis*, immò
 & *ipsis* deniq; *divinis* *Ebræorumq;* *scriptoribus*, de-
 sumptis. Ut de antiquioris item *literaturæ* *scriptu-*
râ *hieroglyphica* *Ægyptiorum* *Chaldæorumque* ni-
 hil hîc quicquam dicam: de quâ alius utpote alibi
 dicendi locus est.

Literæ my-
sticæ Gre-
corum &
Latino-
rum.

XVII. At verò minimè adferam primùm o-
 mnium decantatas illas *mysticas* *litteras* *quinque*
Græcorum, *nudas* *simplicesq;*, ad quarum *imita-*
tionem *Latini* item habent *suarum* *quasdam*: qua-
 rum primâ *Pythagoræ* *Samio* *adscribitur*, *singulas*
 verò *ipsas* apud *Isidorum* *reperire* est. Sunt autem
 hæc

hæ: τ, Θ, Τ, Α, Ω. Harum primam ad exemplum humanæ vitæ primus Pythagoras formasse creditur: cujus nimir. virgula inferior primam ætatem denotet, incertam quippe adhuc, & quæ se se nec tum vitiis nec virtutibus dederit: bivium verò ejus, quod superest, ab adolescentiâ incipiat, cujus dextra quidem pars ardua sit, sed ad beatam tendens vitam, sinistra facilior, sed ad labem interitumque deducens: de quâ literâ vetustissimus quidam Poëta, uti Lactantius, lib. VI cap. 3. testatur, sic scripsit:

*Litera Pythagora, discrimine secta bicorni,
Humana vitæ speciem præferre videtur.*

*Nam via virtutis dextrum petit ardua callem,
Difficilemque aditum primum spectantibus offert,
sed requiem præbet se sibus in vertice summo.*

*Molle ostentat iter via lata: sed ultima meta
Præcipitat captos volvitque per ardua saxa.*

*Quisquis enim duros casus virtutis amore
Vicerit, ille sibi laudemque decusque parabit.*

*At qui desidiam luxumque sequetur inertem,
Dum fugit oppositos incauta mente labores,*

Turpis, inopsque simul, miserabile transiget ævum.

Secunda litera Græcorum Θ est, quæ mortem præfigurabat. Nam Judices in judiciis, qui morti nempe adjudicabant reum, calculo suo inscribebant Θ, indicantes eum esse θανάσιμον. Unde creditur litera per medium ejus habere quasi telum sive mortis signum. Quorsum Poëta:

*O multum ante alias infelix litera Theta:
& vicissim Satyrographus:*

D,

Et

Et potis es nigrum vitio præfigere Theta.

Quâ de ipsâ ratione quoque apud Latinos sive Romanos, ut est apud M. Tullium, litera C infamata erat, quippe condemnationis signum; vice versâ, A salutaris, quia absolutionis. Tertia T est & representat Crucis figuram. Unde Ebræis *signum* audit, De qua intellectum volunt illud Ezechielis, cap. IX, 4. *Signa Thau super frontes virorum gementium & dolentium.* Reliquas verò A & Ω, summam & ultimam alphabeti sibi ipse vindicat DEUS noster, Christianorum, & Servator mundi, inquiens: *Ego sum A & Ω*: Johann: Apocalypses libri â principio & fine: His literis Justinus, Philosophus & Martyr, addit & X, cujus formâ ipse in secundâ ad Antonium Pium apologiâ affirmat mysterium Crucis dominicæ contineri: Platonem ejus rei testem advocans, qui in Timæo de filio DEI differens, (dubitare liceat, nec immeritò: v. ipsum Platonem) ajat: DEUM in mundo filium instar X literæ posuisse. Verùm verò de his atque similibus amplius non dicam. Alia sunt in promptu.

*Exemplis
adstruitur
Æsopi
Phrygii.*

XVIII. Phrygius porrò notissimi nominis est fabularum quidem, sed minimè ineptus, fictor atque scriptor, idemque philosophus, Æsopus, genere atque conditione quidem servus, qui longè ante Trojanum bellum, tempore Judicum è primis, vixisse creditur. De eodem, quemadmodum in ejus vitâ est, scribitur, quod quum aliquando unâ cum hero suo Xantho veteres ædificiorum, quorundam ruinas perlustraret, fortè fortunâ inciderit in columnam quandam marmoream, cui septem

ptem literæ Græcæ erant incisæ, indicantes thesaurum eo in loco, non longè à columnâ, absconditum: quarum cum Xanthus intelligentiam anxie desideraret, Æsopus, inventis integris dictionibus, quæ ab iisdem characteribus incipiebant, scripturam illam, tribus adhibitis quidem ordine expositionibus, illustravit. Erant autem literæ hujusmodi: A. B. Δ. Ο. Ε. Θ. Χ: has Æsopus, manifestans hero suo thesauri locum, quem literæ designabant, ita primùm exposuit: A, ἀποβάς, i. e. *Ascendens*: B, βήματα, *gradus*: Δ, τέσσαρα, *quatuor*: Ο, ὀρύξας, *fodiens*: Ε, εὐρήσεις, *invenies*: Θ, θησαυρόν, *thesaurum*: Χ, χρυσίον, *aureum*: hoc est: *Ascendens gradus quatuor, invenies thesaurum aureum*. Cum itaq; Xanthus thesaurum effodisset, neq; partem aliquam auri Æsopo bono decerneret, modestè admonuit eum Æsopus, ut præcepto columnæ inscripto pareret, quod literæ eadem continerent hunc in modum: A, ἀνελόμενοι, i. e. *Tollentes*: B, βαδίσαντες, *ite*: Δ, διέλεσθε, *dividite*: Ο, ὄν, *quem*: Ε, εὕρετε, *invenistis*: Θ, θησαυρόν, *thesaurum*: Χ, χρυσίον, *aureum*: quod est: *Tollentes ite, dividite, quem invenistis thesaurum aureum*. Quod quum Xanthus herus facere adhuc renueret, solus auro potiri que niteretur, indignatus Æsopus hanc rem, comminatus est, nisi partem acciperet auri, se tertium ejusdem scripturæ mandatum executurum, quod tale esset: A, ἀποδοῦς, i. e. *Redde*: B, βασιλεῖ, *regi*: Δ, Διονυσίῳ, *Dionysio*: Ο, ὄν, *quem*: Ε, εὕρες, *invenisti*. Θ, θησαυρόν, *thesaurum*: Χ, χρυσίον, *aureum*: hoc est: *Redde*

regi Dionysio, quem invenisti thesaurum aureum. Non
absimilia his omninò reperire est etiam apud Pla-
tonem, in Cratylo, ubi de nominum etymologiis
agit. Sed ad alia.

Augustini,
Cypriani,
Beda.

XIX. Ad Doctores Ecclesiæ sive Patrum de-
venimus chorum. Ita B. Augustinus, in tractatu
nono super Johannem, & ante eum Cyprianus
in tractatu de Sinâ & Sion, & post utrumq; Beda
venerabilis, in comment. super Johann: declaran-
tes etymologiam nominis Adam, ignari ipsi lin-
gux Ebrææ quidem, minimè verò prorsus destituti
peritiâ omni tractandi vel tradendi aliquid sym-
bolicè vel stigmaticè, putant primum hominem
ADAM ita fuisse appellatum, quia terra illa, ex quâ
factus est, à DEO sumpta sit ex Quatuor Cardi-
nibus mundi, qui quatuor literis hujusmodi com-
prehendantur: nam A, Ανατολήν, i. e. Orientem,
D, Δύσιν, i. e. Occidentem, A rursum, Ἄρκτον, i. e.
Septentrionem, M denique μεσημβρίαν, h. e. Meri-
diem significant. Quam & ipsam interpretationem
nominis hujus multis antea seculis Sibylla in se-
cundo Oraculorum suorum libro, his carminibus
expressisse fertur:

Ἄυτος δὴ Θεὸς ἔσθ' ὁ ἀνάσας τετραγράμ-
ματον Ἀδάμ,

Τὸν πρῶτον πλατέντα, καὶ ὄνομα πλη-
ρώσαντα,

Ἀνατολήντε, δύσιντε, μεσημβρίαντε καὶ
ἄρκτον.

quod

quod est:

Nimirum DEUS is finxit tetragrammaton A-
dam,

Qui primus factusq; est, & qui nomine com-
plet

Ortumqve, occasumqve, austrum boreamque ri-
gentem.

Idem Augustinus in tractatu in Johannem de-
cimo, exponens illud ex eodem: *Quadraginta &*
sex annis edificatum est templum hoc, non dissimili
planè usus arte, inquit: Numerum XLVI annorum
ædificationis templi, significare structuram tem-
pli corporei, quod sibi Servator ædificavit ex car-
ne Adæ, cujus nomen A Δ A M apud Græcos com-
ponitur ex literis numerum quadraginta sex com-
prehendentibus: siquidem A. *unum* significat, Δ
quatuor, A vicissim *unum*, M denique *quadraginta*:
qui numeri simul juncti faciant XLVI: quot die-
bus nimirum Christi corpus in utero Mariæ, B. Vir-
ginis, absolutum sit.

XX. Porro D. Hieronymus, unde unde eti- *Hierony-*
am hæc hauserit, in *Quæstionibus super lib. I. Re-* *mi.*
gum, cap. II. incisum octavum, examinans verba
illa Davidis morituri ad Salomonem filium: *Habet*
quoque apud te Simei, filium Ghera, filii Jemini de Ba-
churim, qui maledixit mihi maledictione pessima: exe-
crandæ illius maledictionis vim explicans ibidem,
ostendit (beneficio ejus artis, aut certè non dissimi-
lis ab hac nostrâ, de qua hæctenus) convicia sin-
gula, quæ Simei congesserit in Davidem, conti-
neri sub unâ illâ dictione: *Pessima: quæ Ebraicè*
D 3 est

est נמרצו q. dicas: *roboratâ*, *acri*, *acerrimâ*, & his quinque literis constat: נמרצו. Per טו נ ergo, inquit, significatur נאף, i. e. *Adulter*, & alienæ uxoris raptor: quo nomine Simeï Davidi adulterium cum uxore Uriæ commissum exprobravit. Per טו מ significari מואבית *Moabitam*: quâ voce Simeï eidem objecit propriæ stirpis indignitatem, quam utpote ex ignobili & infideli Moabitarum femine duceret. In literâ ר notari רוצח, i. e. *homicidam*: qui utpote Uriam innoxium dolo malo sustulerit, omneque item genus regium Saulis trucidaverit. Per טו צ porro צרוע *leprosum*, quia ideò jam tanquam leprosus, & qui vi legum ex urbibus & à consortio hominum pelli dignus sit, è regno suo & à consortio popularium atque subditorum suorum ejiciatur: deniq; in טו literâ significari הועברו abominabilem sive abominatum potiùs, quem utpote vicissim non solùm homines, sed ipse DEUS exosum habeat, eundemque tanquam nihili-hominem & abominandum planè virum prorsus à facie suâ abjecerit.

Jesaja,
Jeremia,
Danielis.

XXI. Jam, Ebræorum Scriptores, iidemq; ipsi divini, quòd minimè per omnia peritiâ ejus artis, de quâ modò, destituti fuerint, extrâ controversiam fuerit nobis: idque constabit ex exemplis infra omninò adductis magno numero, adducendis potiùs; si non singulis iisdem, certè omnibus simul sumptis, vel sanè aliquibus saltim eorundem. De quibus utpote (omnibus atque singulis) affirmari non potest, quod casu extiterint quodam fortuito, extrâ omnem veritatis fundamentique alicujus speciem:

ciem: vicissim negari minimè, quod, adhibitis adhibendis, terminis nimir. artis instrumentisque necessariis, sensum aliquem latentiore nihilominus arcanumque feliciter non rarò, nec citra jucundum utileque suo modo eruant, de quo antea immo lis dubiumq; inter interpretes, altum itemque erat quoddam silentium: addam item de quo per omnia, & apodicticè, negari non poterit, quod hoc modo fuerit idem in $\rho\eta\tau\omega$ textûs. Exemplo declarabimus rem h.l. saltim uno alteroque Jesaiæ nempe, Jeremiæ, nec non Danielis, Vatum ex primis ipsorum. Quid scilicet apud illum Prophetiæ suæ cap. XXV, commate 25. nomen שֶׁשַׁח *SESACH?* (neq; enim legimus ita quenquam regum, aut nomen loci alicujus, ullibi in sacris literis) & *rex Sesach bibit post eos:* & apud istum, (Jesaiam) cap. VII, 6. vox: טַבְּעַל *Tabaal?* Volunt ergò, nec citra quidem probabilitatis speciem quandam, illum, (in primo) Jeremiam vaticinantem adversus regem Babylonis, ne aperte planè irritaret contrà se regem ipsum, nomen *Babel*, artificiosè commutatis inter se elementis (modum infra paulò tangeamus) transformasse in *Sesach*: inquiens: & *Sesach calicem iræ DEI bibit post eos*, i. e. reges cæteros, de quibus sermo ibidem. Nec repugnat admodum historia: conf. B. Lutherum, in gloss. marg. germ. Eodem modo hunc, Jesaiam, in posteriori exemplo, veritum identidem, ne nominis expressâ mentione nimis offenderetur rex Israël, de quo sermo ibidem, pro רַמְלֵיָהוּ sive potius רַמְלֵיָהוּ per modum *Cabala Albani*, quo de infra, substituisse טַבְּעַל *Tabaal*.

beal. Quid dicam porrò de Daniele, qui & ipse divino afflatus quidem spiritu regi Babyloniæ exposuit tres istas dictiones (cap. V. comm. 25. vaticinationum suarum) מְנֵה מְנֵה תֵקֵל וּפְרָסִין *Mene, mene, tekel upharsin*, Cabbalisticè, integris nempe, pro singulis dictionibus, allatis substitutisq; totidè sententiis: *Mene, mene*, hoc est, *numeravit DEUS regnum tuum, & consummavit illud*: *Tekel*, id est, *appendit, nempe lancibus, & inventus es deficiens*: *Peres*, id est, *divisit, nempe regnum tuum, quod traditum Medis ac Persis est*. Quas quantumvis quidem & ipsas voces simplices legere potuissent Chaldaeorum sapientes, evolvere tamen in hunc modum minimè illas valebant, quod *σοχασικῆ*, ut sic loquar, genuinà, aut verà Cabbala, hoc est, afflatu diviniore haud erant instructi. Nec dubium fuerit porrò nobis, aut certè absurdi quid, quò majorem fidem suæ lectionis & interpretationis faceret astantibus Daniel, singulis & ipsis vocibus contrà parietem exscriptis adhibuisse certam quasi Clavem, sive legendi rationem quandam Cabbalicè, ut obvia nunc adeò atque de post facto, ut sic loquar, singulis hæc scriptio esset: de quâ, legendi ratione, mirum in modum variant ideò Interpretes, maximè Talmudici: alii dum per modum (Cabbalæ) de quibus infra, *Atbasch* dictum, alii *Albam*, alii ordine retrogrado, alii aliter debuisse illas legi contendunt: V. Cl. Buxtorf. in Praxi Gram. Ch. & Syr. pag. m. 326. Nuperimè Benasse Ben Israël in de termino vitæ pag. 160 ideò sapientes Babel nec legere nec intelligere potuisse illam scripturam arbitratur, quia ipsi legerint

gerint lineâ rectâ, cùm longâ debuissent; hoc modo:

ס	ו	ה	מ	מ
י	פ	ק	נ	נ
ז	ר	ל	ז	ז

XXII. Cæterùm transeant denique hæc: in subsidium qualecunq; dicta veritatis Cabbalæ alicujus, technicæ maximè illius. Ad rem vicissim. Autorem, sive potius Cabbaliam primum, ex mente ejus artis sectatorum, suprâ audivimus ergò paragrapho XV. fuisse Mosen, Virum divinum, qui à DEO immediate eam קבר acceperit. Ad alia progrediendum nunc erat fortè magis utilia atque necessaria. Enimverò modum primùm etiam traditæ Mofi acceptæque ab eodem Cabbalæ haud grave fuerit adscripsisse, successores ordinarios, alia: ex mente quidem Calicorum. Ac modum *Modus traditæ Mofi acceptæq; Cabbalæ.* quidem quod attinet primùm, dabo hunc non meis, sed magni illius Capnionis verbis, (ex mente quidem, dico, Cabbalæorum) ejusd. lib. III. de arte hac, ed. Henricipetrinæ sapiusculè allegata suprâ, quæ Operibus Pici, Mirandulani Comitis, sub finem annexa est, pag. m. 3129: quibus & ipsis Legis scriptæ traditæque modus exponitur. Hæc verò sunt: DEUS, inquit ibidem, ut asserunt Cabbalæi, Legem suam in globum igneum conscripsit per ignem fuscum super ignem candidum. Ait enim Rambam Gerundensis: שבת לנו בקבלה שהיתה כתובה באש שחורה ער id est, quod apparet nobis per

per Cabbalam, quod fuerit Scriptura in igne fusco super dorsum ignis candidi. Unde illud extat Deuteron. XXXIII; de dextrâ ejus ignea lex. Erantque tum literæ, ut ajunt, confusæ & inglomeratæ, quas studiosissimi quique speculativè intuentes, ac diligenter considerantes, Spiritu S. ducti facilè possent hinc & inde, susq, deq, ultrò, citrò, prorsus, rursus, eligere, legere, colligere, ac in verba quælibet formare sententiam, in bonis bonam, in malis malam significantia. DEO autem Moses edoctus in ordinem cunctas redigebat populo edendas, ut quæ Legis essent universi scirent & observarent, & inde Lex in libros distincta, & in arcam reposita est, sicut ipse recepit à Domino. Artem tamen ordinandi & variandi literas, & S. Scripturam ad mentis elevationem dulcissimè interpretandi à divinâ tunc majestate receptam, ut rem divinissimam, à rudibus imperceptibilem, vulgo non patefecit: sed electis tantùm Josuæ & septuaginta ore ad os tradidit, à quibus postea semper electiores quique receperunt. Hæc illa. Nuxa.

Successores ordinarii.

XXIII. Successores porrò Mosis constituunt jam in hac arte, primum Josuam, cum LXX senioribus; his Pineam, Eleazari filium, Aharonis nepotem: huic Heli, sacerdotem & ipsum summum. Huic successisse creditur Semuel, propheta & sacerdos: huic David, rex & propheta: huic Achias Silonites, propheta: huic Elias, propheta: huic Elisæus, & ipse vates: Elisæo Jojada, pontifex: eidem Zacharias, propheta, alius ab hoc cujus pro-

prophetia extat: eidem Hofeas: Hofeæ Amos: huic
 Jesaias: huic Michas: huic Joel: huic Nahum: huic
 Chabbacuk: huic Sephonias: huic Jeremias, omnes
 prophetæ: isti Baruch, scriba ejus: huic Esdras, sa-
 cerdos & scriba vulgo, unâ cum viris synagogæ ma-
 gnæ, numero LXX, ut volunt, juxta alios CXX, in-
 ter quos etiam fuerint Aggæus, Zacharias & Mala-
 chias. Præprimis v. inter hosce (nominatos) extol-
 lunt Jeremiam & Esdram, qui ejus artis fuerint
 callentissimi. Hos excipiunt magnâ vicissim serie,
 quemadmodum quidem Capnio sive Reuchlinus
 numerat eosdem, lib. I. p. m. 3026, (alii aliter paulò
 numerant) Simeon, justus, unus è dictis LXX syn-
 agogæ magnæ: hinc Antigonus, Sochæus dictus,
 cum sociis, inter quos fuerunt Zadok & Bethus,
 radices hæreticorum, unde dicti sunt tum postea
 Zadokæi vel Saducæi & Bethusæi, non longè quan-
 do orirentur item Pharisei & Esseni: porrò Jose, ben
 Joëser & Joseph, ben Jochanan: quos sequuntur
 Jehosua, ben Berachia, cujus fuisse discipulus fer-
 tur, Maccabæorum ætate, Jesus quidam Nazareus,
 non noster totiusq; mundi Servator, & Nithai Ar-
 belites: hinc Juda, filius Tabai & Simeon, filius
 Sota: porrò Schemaja & Abtalion: hinc notissimi
 nominis illi R. Hillel & R. Schammaj: qui multa
 millia discipulorum, uno eodemque tempore, di-
 cuntur habuisse: inter quos celebrantur Hillelis
 LXXX, excellenti ingenio & doctrinâ omnes, sin-
 guli: de quibus in Talmud in bavâ bathrâ & suc-
 câ, adeo præstantes eosdem fuisse, ut XXX horum
 digni essent, quod super eos descenderet divinitas,

sicuti Moses fuerat ipse; XXX ut pro eis Sol staret, quemadmodum Jehosua fuit; cæteri denique XX, mediocres ut ut vocati fuerint, nihilominus tamen minimus eorundem, nomine R. Jochanan, ben Zakkai, tantæ fuisse vicissim creditur sapientiæ vel excellentiæ, ut nec Scripturam nec Talmud (sensus & doctrina fortè Talmudis intelliguntur, cum tunc temporis ejus nondum fundamenta jacta fuerint) neque cætera omnia sciri digna, usque ad vulpium exempla, (verba Talmudicorum) & dæmonum narrationes scire prætermiserit. Ex quo minimo inter LXXX dictos ipso, ceu ungue, (ita volunt) leones cæteros dijudicare liceat. Nugæ; atque hæc obiter quasi. Hos pluri mi adhuc sequuntur alii; donec ventum fuerit ad tempora obsignati, ut loquuntur, Talmudis; hoc est, quando unanimiter consenserunt Judæi omnes, tanquam in librum symbolicum quendam, in id doctrinæ suæ genus: cui Cabbala item, maximam sui partem, (ita volunt) fuerit inserta: quæ ejus obsignatio quasi (Talmudis) creditur obtigisse circiter annum Christianum. Is.

*Scripta &
Libri Cab-
balistici.*

XXIV. Hiq; Mecübbalim illi, iidemque Ordinarii (non quod extra hosce alii nulli præterea fuerint) quibus, ceu creditur, *התורה על פיו*, Lex hæc de ore nata, tradita acceptaque, h. e. Cabbala ordine & successivè propagata fuit. Verum verò monendus heic curiosus Lector adhuc est, de quo suprâ sub ingressum, paragrapho III. etiam obiter aliquid saltem; quædam ejus dogmatis subinde tamen & nonnunquam fuisse literarum monumentum.

numentis consignata. Ut enim nihil dicam, quod traditur, ipsum Mosen mox in agro scripti Pentateuchi seu Legis scriptæ hinc & inde passim disseminasse ejus quædam vestigia: multò minus quicquam heic de libro יצירה, quem vocant, h. e. *Creationis*, quem Abrahamo adscribunt, aliis: certè cum ante, tum etiam ac præcipuè post Esdram, sacerdotem summum & legis-peritum, maximè verò à temporibus Rabbenu, quem vocant ita נאט' עזריאל (ob eximiam doctrinam & vitæ sanctitatem) Hakkadosch id factum est. Cum enim adverteretur tandem, ob frequentes populi sancti, propter peccata sua, à DEO immixtas calamitates, clades, cædes, captivitates, dispersiones & exilia, illam per manus traditionem, & oralem acceptionem successionemque ordinariam servari minùs posse, ne periret planè tandem id arcanum, divinum paternumque dogma, denique eò ventum, ut metu majoris damni alicujus literarum monumentis idem partem concrederetur. Similium Scriptorum numerum aliquem legere est iterùm apud Reuchlinum, de arte Cabb. lib. I. pag. m. 3028 seq.

XXV. Hinc anteqvam abeamus porrò ad reliqua ac potiora nostri instituti, verbis Pici, Concordiæ Mirandulæque Principis, haud pigebit percipere, cum quid ipse de re eà in universum (Cabbalâ) ac summatim quasi, tum v. atque præcipuè de Esdrâ ejusdemque libris Calicis quidem, & in Apologetico suo, pag. m. 122 seqq. & tract. de homin. dign. pag. 328. seqq. Ita verò habent ejus verba singula: *Venio nunc ad ea, quæ ex antiquis*

*De Esdrâ,
ejusd. libris 70. Et
Cabbalâ
in genere
Pici.*

*Hebraeorum mysteriis eruta, ad sacrosanctam & catho-
 licam fidem confirmandam attuli; quae ne fortè ab his,
 quibus sunt ignota, commentitia nuga, aut fabulae
 circumlatorum existimentur, volo intelligant omnes,
 quae & qualia sint, unde petita, quibus & quàm cla-
 ris auctoribus confirmata, & quàm reposita, quàm
 divina, quàm nostris hominibus ad propugnandam re-
 ligionem contra Hebraeorum importunas calumnias sunt
 necessaria. Scribunt non modò celebres Hebraeorum
 Doctores, sed ex nostris quoque Esdras, Hilarius &
 Origenes, Mosè non Legem modò, quam quinque exa-
 ratam libris posteris reliquit, sed secretiorem quoque
 & veram Legis enarrationem in monte divinitus ac-
 cepisse; præceptum autem ei à DEO, ut Legem quidem
 populo publicaret, Legis interpretationem nec trade-
 ret literis, nec invulgaret. Sed ipse Jesu Nave tan-
 tum, tum ille aliis deinceps succedentibus sacerdotum
 primoribus, magnà silentii religione revelaret. Satis
 erat per simplicem historiam nunc DEI potentiam, nunc
 in improbos iram, in bonos clementiam, in omnes ju-
 stitiam agnoscere, & per divina salutariaq; præcepta ad
 bene beateq; vivendum, & cultum verae religionis in-
 stitui. At mysteria secretiora, & sub cortice legis, ru-
 dique verborum pretextu latitantia, altissima divini-
 tatis arcana, plebi palam facere, quid erat aliud, quàm
 dare sanctum canibus, & inter porcos spargere marga-
 ritas. Ergò hæc clam vulgo habere, perfectis commu-
 nicanda, inter quos tantum sapientiam loqui se ait
 Paulus, non humani consilii, sed divini præcepti fuit.
 Quem morem antiqui Philosophi sanctissimè observa-
 runt. Pythagoras nihil scripsit, nisi paucula quedam,
 quæ*

quæ Damæ filia moriens commendavit. Ægyptiorum
 templis insculptæ Sphinges, hoc admonebant, ut mysti-
 ca dogmata per anigmatum nodos à prophana multi-
 tudine inviolata custodirentur. Plato, Dionis quædam
 de supremis scribens substantiis, per anigmata, inquit,
 dicendum est, ne si epistola fortè ad aliorum pervenerit
 manus, quæ tibi scribimus, ab aliis intelligantur. Ari-
 stoteles libros primæ Philosophiæ, in quibus agit de divi-
 nis, editos esse & non editos dicebat. Quid plura, JE-
 SUM CHRISTUM vitæ magistrum asserit Origenes,
 multa revelasse discipulis, quæ illi, ne vulgo fierent com-
 munita, scribere noluerunt. Quod maxime confirmat
 Dionysius Areopagita, qui secretiora mysteria à nostræ
 religionis autoribus, ἐκ ὕψους εἰς ὕψους διὰ μέσων λόγων, ex
 animo in animum (sine literis) medio intercedente,
 verbo ait fuisse transfusa: hoc eodem penitus modo
 cum ex DEI præcepto vera illa legis interpretatio. Mosi
 deitè tradita revelaretur, dicta est Cabala, quod idem
 est apud Hebræos, quod apud nos receptio. Ob id scili-
 cet, quod illam doctrinam non per literarum monumen-
 ta, sed ordinariis revelationum successionibus alter ab
 altero quasi hereditario jure reciperet. Verum post-
 quam Hebræi à Babylonica captivitate restituti per
 Cyrum, & sub Zorobabel instaurato templo, ad reparan-
 dam Legem animum appulerunt, Esdras tunc ecclesiæ
 præfectus, post emendatum Moseos librum, cum planè
 cognosceret per exilia, cades, fugas, captivitatem gentis
 Israëliticæ, institutum à majoribus morem tradendæ per
 manus doctrinæ servari non posse, futurumq; ut sibi di-
 vinitus indulta cœlestis doctrinæ arcana perirent, quo-
 rum commentariis non intercedentibus durare diu me-

moriam

*memoria non poterat, constituit ut convocatis, qui tunc
 supererant sapientibus, afferret unusquisque in medium,
 quæ de mysteriis Legis memoriter tenebat, adhibitisq;
 notariis in septuaginta volumina (tot enim ferè in Syn-
 hedrio sapientes) redigerentur. Qua de re, qui mihi
 non credunt, audiant Esdras ipsum sic loquentem: Ex-
 actis quadraginta diebus loquutus est altissimus dicens:
 Priora quæ scripsisti, in palam pone, legant digni & in-
 digni, novissimos autem septuaginta libros conservabis,
 ut tradas eos sapientibus de populo tuo: In his enim est
 vena intellectus & sapientiæ fons, & scientiæ flumen:
 atque ita feci. Hæc Esdras ad verbum. Hi sunt li-
 bri scientiæ Cabalæ, in quibus meritò Esdras venam in-
 tellectus, id est, ineffabilem de supersubstantiali Deita-
 te Theologiam, sapientiæ fontem, id est, de intelligibi-
 libus angelicisq; formis exactam Metaphysicam, & sci-
 entiæ flumen, id est, de rebus naturalibus firmissimam
 Philosophiam esse, clara in primis voce pronunciavit. Hi li-
 bri Sixtus quartus, Pontifex Maximus, maximâ curâ stu-
 diosq; curavit, ut in publicam fidei nostræ utilitatem la-
 tinis literis mandarentur. Jamq; cum ille decessit,
 tres ex illis pervenerant ad Latinos. Hi libri apud He-
 bræos hac tempestate tanta religione coluntur, ut ne-
 minem liceat nisi annos quadraginta natum illos attingere.
 Hos ego libros, non mediocri impensa mihi cum
 comparassem, summâ diligentia, indefessis laboribus
 cum perlegissem, vidi in illis (testis est DEUS) reli-
 gionem non tam Mosaicam quàm Christianam: Ibi Tri-
 nitatis mysterium, ibi Verbi incarnatio, ibi Messia di-
 vinitas, ibi de peccato originali, de illius per Christum
 expiatione, de cœlesti Hierusalem, de casu demonum,
 de*

de ordinibus angelorum, de purgatorio, de inferorum
 poenis. Eadem legi, quae apud Paulum & Dionysium,
 apud Hieronymum & Augustinum quotidie legimus.
 In his vero quae spectant ad Philosophiam, Pythagoram
 prorsus audias & Platonem, quorum decreta ita sunt
 fidei Christianae affinia, ut Augustinus noster immen-
 sas DEO gratias agat, quod ad ejus manus pervene-
 rint libri Platoniorum. In plenum, nulla est ferme
 de re nobis cum Hebraeis controversia, de qua ex libris
 Cabalistarum ita redargui convincique non possint, ut ne
 angulus quidem reliquus sit, in quem se condant. Cu-
 jus rei testem gravissimum habeo Antonium Cronicum,
 virum eruditissimum, qui suis auribus, cum apud eum
 essem in convivio, audivit Dactylum Ebraum, peritum
 hujus scientiae, in Christianorum prorsus de Trinitate
 sententiam pedibus manibusque descendere. Hacte-
 nus Picus.

XXVI. Restat nunc, ut, quod potissimum ad-
 huc est nostrae Tractationis argumentum, tandem
 deveniamus ad species quoque sive divisionem
 Cabbae technicae vel artificialis; quam & Spe-
 culativam s. contemplativam nec male vocant alias,
 in distinctione ad Practicam sive supersticiosam
 illam, de qua aliquid saltim etiam infra: hoc est,
 ut investigemus nunc modos item atque rationes
 varias interpretandi Legem & reliqua Veteris fo-
 deris *ἱερόπνευστα* Cabbalisticè: quatenus nimirum,
 (ut ex parte jam & supra dictum quoque est) non
 tantum sub dictionum integrarum involucris, sed
 & facie rudi positoque vario syllabarum, literarum
 elementorumque singulorum, immò rerum non-

F

nunq.

Divisio s.
 Species
 Cabbae
 technicae.

nunq. etiam, creduntur latere mystica & abstrusa,
 multa Religionis aliarum itemque rerum habi-
 tuumque: dum literas maximè jam, syllabas,
 alia textûs Biblici, (maximè omnium verò Nomi-
 num divinorum) considerant variis modis, intu-
 entur speculativè, inter se conferunt, numerant,
 pro numeris accipiunt, transponunt, commutant
 symbolicè & similiter, ut eruant hinc, dicto mo-
 do, sensum aliquem arcanum mysticumque. Ac
 fingunt sibi heic quidem, interpretandæ Legis præ-
 fertim, alii aliique modos plures: v. & conf. su-
 præ paragr. VIII. (Aben Esra doctus, quem sic
 κατ' ἐξοχήν vocant, LXX numerat.) Enimverò nos
 contenti erimus hac vice & h. l. communissimâ
 illâ &, nisi insigniter fallor ego, convenientissimâ
 planè, distinctione, quæ Mosi utriq; , & Ægyptio
 & Gerundensi, nec non plerisque Cabbalæorum
 Scriptorum recepta est, v. & conf. El. Levit. in Tisch-
 bite, & Reuchlin. lib. III. pag. m. 3130 seqq: quâ in
 Partes sive Species tres distingvitur Cabbala, de quâ
 modò, ad quas quidem reliqui & specialiores mo-
 di plerique facilè ac commodum reduci possunt,
 & notantur vulgò his nominibus: I. גמטריא
Gematrija: II. נוסטרקון *Notarjecun*: & III. תמורה
Temurab: quæ ideò à Rabbi Josepho minore, Sale-
 mitano, lib. de art. hac, cit. Reuchl. alleg. loco, dictio-
 ne memoriali, per תורה, Cabbalæ & ipsam speciem
 subordinatam, גנת *hortus* comprehenduntur. Ha-
 rum trium itaq; singularum specierum, unâ cum
 subordinatis, dabimus nunc porrò descriptionem
 primùm vel qualemcunque, exemplis itemque
 tum

tum postea uno alteroque saltim, eo tamen maximè illustri, prout dabitur occasio, rem declarabimus.

XXVII. Prima itaque species quam *Gematri- Gemetriam* vocant (à Græcâ voce Γεωμετρία nomine abstracta) nihil aliud est, quàm Mathematica (secundum quantitatem) consideratio literarum vel dictionum etiam aut textuum integrorum s. Scripturæ. Quantitas autem mathematica cum duplex sit, discreta sive numerus & continua sive magnitudo, duplex iterum Cabalæ hujus exurgit ejus peritis species: quarum altera atque prior convenientius fortè atque potius *Arithmologia* dicenda; altera v. atq; posterior *Geometria* in specie atque κατ' ἐξοχήν sic dicta venit. Prior illa literas textus sive vocis alicujus resolvit in numeros: (numerant enim, sicut & Græci & ex parte Latini, Ebræi maximè & cæteri fere Orientales populi literis suis, ut primum elementum in ordine significet ipsis Unitatem, secundum stet pro binario, tertium ternarium numerum notet, & sic consequenter) & ex his vicissim numeris, collatis quidem cum ipsâ re vel aliâ saltem voce correspondente, h.e. ejusd. valoris quoad numerum, elicit certam atque arcanam quandam doctrinam. Ex: gratia: Integer ille versus vel incisum *Exempla* primum, quo Ebræus textus sive Biblia incipiunt, repræsentat \aleph , literam, sexies: quam toties quoque oculis ingerit comma vel incisum ultimum in fontibus, h. e. Bibliis Ebraicis, quod est in capite ultimo libri דברי הימים sive II. Paralipome-
ων, quæ vocant. Ex his ergo commatibus duobus,

summo vel primo & ultimo Bibliorum S. cumque
 ךׁ ן, litera, nota sit & ipsius millenarii numeri,
 quæque porrò utrobique sexies reperiatur, colli-
 gunt Cabbalistsæ mundum duraturum sex mille an-
 nos: quæ aliàs item est Traditio vetus, traducta ex
 familiâ sive scholâ Eliæ, & reperitur in Talmude,
 tract. Sanhedrin, cap. II. Ita porrò initialia illa
 Mosis verba bina: בראשית ברא, i. e. *in principio
 creavit*, per alia (ejusd. valoris numerici) hæcque
 illa atq; hoc modo exponunt: בראש השנה נברא,
 h. e. *in principio anni creati vel inchoati* (utrobique
 continetur nimir: numerus III6.) Hincque colli-
 gunt jam mundum in autumno, mense circiter Se-
 ptembri, unde Ebrais quondam aliàs initium anni,
 creatum à DEO esse. Sic Gen. XLIX, 10. in vo-
 cibus his duabus, יבא שילוח *veniet Siloh* Baal tu-
 rim quærit nomen *Messia*, משיח, quod in illis scil.
 contineatur, quia utrobique literæ in numeris ef-
 ficiunt 358. Eodem modo ejusd. Genes. libri cap.
 XLII. v. 2. quando Jacobus dicit ad filios suos: ךׁ ן
descendite scil. in Ægyptum, volunt in literis hisce
 verbi ךׁ ן contineri numerum annorum servitu-
 tis Ægyptiacæ, nempe 210: tantundem enim va-
 lent hæc literæ ךׁ ן. Porrò ita Numer. XXIV, 17: ver-
 ba hæc: ךׁ ן ן ן *exsurget sceptrum* è Jacob, &c.
 exponit Elchanan Paulus, conversus quidam Ju-
 daus, in peculiari de similibus Cabbalisticis tra-
 ctatu, per illa alia, quæ in præcedentibus nimirum
 contineantur, scilicet: ישועה בן דויד: quod utro-
 bique iterùm habeatur idem numericus valor sc.
 457. Psalmo II, 2. extat: *Convenerunt reges terra &
 principes adversus Dominum & משיחו על* *contra Mes-
 sianam*

fram ejus, hæc posteriora duo vocabula idem exponit conversus Judæus per illa, quæ in præcedentibus contineantur: **ישוע בן יהודא**: quia utrobique iterum involvatur idem numerus, nempe 464. Psalmo LXXII, 17. illa, ubi legitur: **יבין את שמו** *ante solem* **יבין שמו** *dominabitur nomen ejus*, idem exponit per hæc: **ישוע בן דוד**, *Jesus filius David*: utrobique est 462. Jesaiæ IX, 6. verba hæc: **שמו פלא** *nomen ejus, admirabilis*, istæc ita (eundem, inquam, in modum subducta) continent: **ישועה בן דוד** *Jesus filius David*: (utrobique est 457) Subsequentia verò illa immediate: **יעץ אל גבור** *admirabilis, consiliarius, DEUS fortis*, illa vicissim: **ישועה בן אלהים** *Jesus filius DEI* (utrobique 519) Michææ V, 1. illa: **מושל בְּיִשְׂרָאֵל** *Dominator in Israel*, hæc continent: **ישוע המשיח מלך היהודי** *JESUS CHRISTUS, rex Judeorum* (utrinque 919).

XXVIII. Porro altera nunc species (subordinata sive specialior) *Gematrja in specie* atq; **κατ' ἐξοχήν** sic dicta, illa considerat quantitatem continuam, h. e. magnitudinem, nec non proportionem sive structuram, cum ac primò quidem literarum, tum etiam & deinceps ædificiorum in Scripturâ S. descriptorum: ex quorum utpote dimensionibus, situ, positu vario atque proportione arcanum quendam atq; mysticum sensum iterum elicit. Unde vicissim Calicis duæ heic exsurgunt species subordinatæ quasi: quarum primam quidem **צוריות** (à rad. **צור** quatenus significat *formare, efformare, effigiare, depingere*) *Zurijith*, q. dicas *figurativam*, vocant: altera verò cum Mathesin **δεξις τοιαν** spectet proximè, *Architectonica* nominari non

Gematrja in specie & κατ' ἐξοχήν sic dicta.

Zurijth. incommodè poterit. Enimverò constat ante omnia, (aut debet ita sanè) nec id quidem sine admiratione legentium, in Bibliis SS. olim, semper atq; hodie nunc (cōstanter) impressis, manuscriptis, legi cerniq; alia quidem elementa sive literas reliquis majusculas, minusculas, inversas, suspensas nonnihil alias aliasq; & sic porrò, omnia hæc; non fortè sine omni causâ, (multò minus casu quodam) potiùs de singulari quadam ita ordinata industriâ. Ex variâ itaque hac primùm literarum structurâ, proportionem posituque, per modum Zurijth dictum supra, varia iterùm venantur arcana mysticaque.

Exempla.

Exempl. gr. Genes. I, 1. Prima textûs sacri litera est Beth quoddam majusculum, quo sacer, inquam, Codex inchoatur. Dicunt hoc ideò itaque præfixum, ad considerandam nempe magnitudinem & sublimitatem Operis Creationis, quod mox describitur in subsequente tractatione. Ejusdem libri Creationis statim Cap. II, 4. vicissim exaratum extat ה quoddam minusculum in voce nempe בְּהַבְרִיאָה in creari ea, h. e. cœlum & terram. Hoc ideo factum ajunt, ad indicandum scilicet, fore ut cum tempore omnia creata vicissim immutentur & intereant planè: idq; vel maximè atq; insuper in literâ ה ideò monstrari, quæ aliàs & ipsa constet ex literis contiguis saltim, immò dissolutis. Sic Jesaiæ VII, 14 Mem, litera quædam finalis, vel Mem clausum, præter morem linguæ sanctæ, in medio vocis reperitur, in dicto illo: Ecce הַעַלְמוֹת Virgo concipiet, &c. hoc Cabbalista Christiani ideo factum vicissim intelligunt, volunt,

ut

ut clausa alvus atque perpetua Virginitas B. Matris
 Mariæ eo innuatur. Similis litera item occurrit
 capite seq. IX. 7 in voce לְמִרְבֵּרָה *ad multiplican-*
dum. Quæ ex sententia Rabbi cujusdam Hammaj,
 in libro Sanhedrin, indigitet numerum anno-
 rum à tempore Jesaiæ publicatæq; ejus prophetiæ
 usque ad tempus Messia. Huc pertinet etiam il-
 lud Hagg. I, 8. ubi deficit litera quædam, הַ נִּימִי-
 rum in voce אֶכְבֶּר *glorificabo me, dicit Dominus:*
 quæ cum quinarij numeri nota sit, ajunt notari de-
 fectum quinque rerum in templo secundo, nem-
 pe arcæ fœderis, Urim & Thummim, ignis super-
 ni, præsentia DEI & Spiritus Sancti: quem tamen
 adventus Messia ejusdemq; gloria facilè possit sup-
 plere.

XXIX. *Architectonica*, sic dicta, succedit Cab- *Archite-*
 balæ species, quæ versatur circa dimensiones, stru- *ctonica.*
 cturam atque proportionem ædificiorum sacrorum:
 ut arcæ Noæ, tabernaculi, altaris, arcæ fœderis, tem-
 pli totius Salomonæi, aliarumq; fabricarum in Sacris
 delineatarum. Cur, inqviunt enim Cabbalistsæ, in-
 ter Judæos occultè Christianizantes, (ut de suo,
 sicut alia non pauca, hæc mihi largiatur CL. Wilh.
 Schickardus, in Bechin. happ. pag. m. 64.) vel ut
 nostris vicissim dicam ex parte verbis, Christiani
 Judæorum more Cabbalizantes, cur inqviunt, Scri-
 ptura S. quæ nihil inane vel casum tradit, sacra-
 rû fabricarû quantitates tam sollicitè nobis inculcat?
 אין בתורה אפילו אות אחת שאין ההרים גדולים
 : non est in Lege vel unica litera, à quâ
 non maximi montes suspensi sint. Quid hæc tam cu-
 riosè

riose cognoscere nostrâ refert? num tam grande templum, quale delineavit Ezechiel, è materiali lapide & ligno extractum iri quisquam sanus crederet? Annon sacra olim ædes cum universo cultu Levitico Messia typos gesserunt? nunquid in Biblicis proportionibus mysteria quædam occultare, & nobiliora omnium ætatum ingenia in iis exercere voluit sapientissimus mundi architectus? Quærunt itaque vicissim, speculantur, metiuntur, subtrahunt, multiplicant, dividunt. Summâ, Christum ubique & ubi vel minimè reris præfiguratum esse, persuasum sibi eunt. Perinde ut in Stenographiâ linearum diversarum longitudinum pro literarum notis usurpantur, & ab artificii conscio facilè dignoscuntur, sic etiam proportionibus sacras arbitrantur esse significativas, & instar scripturæ alicuius legibiles, omniq; Gematricis vel Calicis oculis intuenti intelligibiles. Res ut obscurior manifesta fiat quadantenus: ex: gr. sic Arca Noæ, descripta Genes. VI. capitis commate 15, dicitur ibid. fuisse 300 cubitos longa, 50 cubitos lata, & 30 alta. Hic Cabbalista primùm suâ lege longitudinem dividit per altitudinē & prodeunt decem, qui numerus respondet decimæ Ebræorum literæ Jod, denarium item significanti: deinde addit proximè ipsam longitudinem, cui congruit litera Schin; denique vicissim eam (longitudinem) dividit per latitudinem & prodeunt sex, quæ notantur numericè per literam Vau. Sic ergò habet salutare nomen Servatoris, ישו JESU. Ita identidem I Reg. VI, 2. templum Salomonæum describitur 60 cub. longum, 20 cub.

Exempla.

20. cub. latum, & 30. c. altum. Heic Cabbalista suâ lege primùm latitudinem subtrahit ab altitudine, relinquitur decem: iterùm litera Jod: hoc residuum cum altitudine vicissim multiplicat, emergunt ter centum h. e. litera Ψ : denique per idem residuum, suprâ, longitudinem dividit, exeuntq; sex, h. e. Vau denuô. Facit iterùm nomen benedictum ישׁו JESU. Hactenus Gematrija, in genere sic dicta, prima atque summa Cabbalæ technicæ species.

XXX. Altera nunc sequitur principalis species נוטריקון *Notarjecun* vocata: absque dubio à *Notarjecun*.
 Notariorum sive scribarum publicorum consuetudine, quibus utpote moris est, ut loquitur Elias in Tisbi: abbreviare, dum scribunt duas vel tres aut plures literas, quarum unaquæque repræsente dictionem unam. Estque nihil aliud jam, ut verbis utar R. Nathan in aruch majore, quàm quando litera una fit signum totius rei: vel positio literæ pro integra dictione significante. At verò jam vicissim, aliquot diversarumque vocum literæ aliquid prætendunt, vel unius vocis singulæ literæ: ut verè verum sit heic iterùm id Cabbalistarum: $\text{ספר התורה הרפה פנים}$ *Libri Legis multæ sunt facies*. Unde plures modi sive species hujus Cabbalæ iterùm exsurgunt. Nunc enim aliquot diversarumque vocum, & extremæ quidem literæ, initiales vel finales, per aphæresin vel apocopen collectæ in unam summam, aliquod faciunt significativum vocabulum, ac mysterium per idem insinuant: nunc per syncopen, vel indifferenter quoque

G

que

que aut arbitrariâ quadam ratione aliquid simile colligitur: & sic porrò.

Rasche
theboth.

Exempla.

XXXI. Primus modus, quando ex aliquot diversarumque vocum literis initialibus, per aphæresin decurtatis, aliquid colligitur, vocatur ipsis ראשי תבונה *Rasche theboth*, q.d. *Capita dictionum*, & scribitur per hunc ipsum Cabbalæ Notariacæ modum: רת. At verò exemplis ex Sacris desumptis hunc præterea declarare utile nec jucundum minus id fuerit. Ita ergò Genes. XXII, 7 quærit Isaacus jam jam moriturus & victimæ loco offerendus DEO abs patre suo Abrahamo hisce verbis: *Pater mi, ecce hic est ignis & ligna, ubi verò victima holocausti: & respondet parens Abrahamus: אלהים יראה לך, quod est, DEUS providebit sibi, mi filii.* In his verbis, vel potius literis initialibus singulorum trium continetur Cabbalisticè, & per modum præsentem Rasche theboth, vocabulum אֵיל *Aries*, quem videbat Abrahamus postmodum cornibus suis inter vepres hærentem, Isaaci loco in victimam offerendum. Idemque adeò est, ac si quærenti filio Abrahamus de holocausto respondisset explicitè quidem: *fili mi, Dominus providebit sibi: implicitè verò pravi- disse jam intellexissetque arietem cornibus suis dumeta implicitantem.* Sic porrò ex verbis Genes. XLIX, 10. celebri dicto nimir. quod de Messia venturo agit, יבא שילה ורו *veniet Siloh, & ei &c.*) per eandem Cabbalæ speciem elicitur feliciter & mirificè nomen ipsius Messia, ישו *JESUS*. Vicissim ex alio classico dicto, Psal. LXXII, 17. ויתברכרבו שמו יבון *sobolescet nomen ejus & benedicen-*

dicentur in eo, (quod expressè agit de nomine Mes-
sias) explicitè en iterùm eruitur, quod implicitè la-
tet in illo, idem nomen salutare ישו *JESU*. Mi-
rum: quodque, sicut alia haud dissimilia, ipsorum
Judæorum pertinacissimos quosdam partim ad stu-
porem partim ad fidem veram convertisse perhi-
betur. Huc pertinet, ad hanc nempe classem
sive Cabbalæ speciem, nomen DEI fictitium, quod
circumfertur, & est אגלא *AGLA*, de quo agit
Galatinus lib. II. cap. 15. pag. m. 95. & confici cre-
ditur ex integris his vocibus אתה גבור לעולם ארני,
Tu potens es in aeternum Domine, vel potius earun-
dem initialibus; & simul continere S. S. Trinitatis
mysterium: quod א Unitatis sit nota, ג verò ter-
narii numeri, residuæ verò literæ אל *DEUM* de-
notent omnipotentem. Hic modus, רת, fortis-
simo Judaicæ militiæ duci Judæ item nomen de-
disse creditur. Cùm enim Antiocho tyranno se se
oppositurus ab angelo moneretur, ut viriliter age-
ret Deoque confideret, belli commilitonibus suis
in tesseram q. dedit verba hæc, Exod. XV, II.
מי כמכה באלם יהוה, *quis sicuti Tu inter Deos*
JEHOVA? vexillis suis abbreviatè hoc modo inscri-
pta: י כ כ מ: quæ cùm vulgus stratiotarum my-
sticè seu Cabbalicè scripta, vel non satis intellige-
ret, vel item victoriæ partæ non semel in hoc si-
gno vim quandam ex opere operato quasi, ut sic
dicam, & supersticiosè collocaret, insertis conso-
nantibus hisce datis, pronunciationis causâ, voca-
libus his: MaCaBaI ergò legit: unde belli dux
Juda hic constanter ita postmodùm denominatus

creditur: Judas Maccabæus. Quanquam aliis aliud placeat. Huc refer item (transiit enim hæc species Cabbalæ cum aliis non paucis, v. & conf. quæ supra dicta sunt, circa paragraph. XVII. XVIII. XIX. XX, ad alios quoque) illud Friderici Sapientis, Electoris Saxonæ, reformatoris, felicis. piissimæq; memoriæ, Academiae hujus: V. D. M. I. Æ. quod est: Verbum Domini manet in æternum: alia ejus generis. Cæterum notandum adhuc, quod retrograda Rasche theboth exempla item occurrant. v. gr: Cantic. Cant. IV, 8: אֲתִי מִלְּבָנוֹן הָבִיאוּ *mecum de Libanon venies* (ordo rectus: scil: אֱמֶת *veritas* divina) sequitur immediatè: תִּשׁוּרֵי מִרְאֵשׁ אֲמֶנָה *prospicies de vertice Amana*: ordo inversus: iterum אֱמֶת ò tu *veritas* divina q. dicatur.

Sophe
theboth.

Exempla.

XXXII. Secundus modus, quando ex aliquot diversarumque vocum literis finalibus, per apocopen decurtatis, aliquid colligitur, vocatur סופי הבות *Sophe theboth*, h. e. *fines dictionum*, & scribitur סת'. Hujus insigne habemus exemplum. Exod. III, 13. quando quærit Moses DEUM, inquiens: *ecce ego vadam ad filios Israël & dicam eis: DEUS patrum vestrorum misit me ad vos: & dicent mihi: ecquod nomen ejus? quid dicam eis?* In harum quatuor vocum postremis literis: לִי מִה שְׁמוֹ מִה *mibi, quodnam nomen ejus?* mirificè iterum latet statim nomen DEI essentielle & ineffabile, quod vocant, יהוה *JEHOVA*: (de quo tum postea in sequentibus expressè & fusiùs) quasi verò Mosi & Israelitis sciscitantibus tacitè mox insimul respondeatur: *ecquodnam nomen ejus?* Resp. *JEHOVA*. Aliud exemplum

So.

Sophe theboth inesse creditur illis verbis, Genes. III, 3. **וַיַּעַשׂוּרָא בְרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹרָא** creavit Elobim, ut faceret ea: quæ occultè **אֱמֶת** *veritatem* intextam habere putantur & innuere, juxta illud Psal. CXIX, 160. *Caput vel initium Verbi tui אֱמֶת Veritas.* Quasi verò Moses, sapientissimus scriptor, artificiosâ hac literarum dispositione librum suum commendare voluerit, innuereque simul se se ipsissimam veritatem à DEO edoctum velle proponere. Nota: Retrograda & ipsa exempla Sophe theboth occurrunt quidem, quibus adducendis supersedemus tamen h. l.

XXXIII. Tertius modus Notariæ, (qui rarior tamen est) ex aliquot diversarumque vocum literis per syncopen, vel potius saltum, indifferenti & arbitrariâ quadam methodo, aliquid vicissim vocemq; significativâ colligit: & anonymus idem est: docilitatis gratiâ atque memoriâ ergo poterat fortè dici: *Syncope*, vel potius דלוג *Dillugh* h. e. *saltus*. Hujus specimen adferunt non invenustum, quando ludunt in nominibus Viri & uxoris, Gen. II, 23. **אִישׁ** nempe *Virum* significat Ebræis, **אִשָּׁה** *mulierem & uxorem*. Hæc duo vocabula in se continere ajunt nomen autoris conjugii & conjungentis conjuges, nimirum **יְהוָה** *Jah*, ex Jehova decurratum. Jod, inquam, prioris dictionis media, He v. posterioris ultima litera est. Quando ergo eximitur Jod de **אִישׁ** *Viro* & הָ ex **אִשָּׁה** *muliere*, ita ut absit jam **יְהוָה** DEUS utrinque, conjungens aliàs & copulans conjuges, seu item ut absit vera cognitio, invocatio, amor & timor DEI, quid remanet, inveniunt?

Ⓒ 3.

Utrin-

Utrique, ajo, manet $\Psi\aleph$ & $\Psi\aleph$ ignis nimir: & ignis, quod est ignis reciprocus vitium & iurgiorum, qui perrarò extingitur, sed ardet usque ad consummationem mutuam & perditionem novissimam, juxta illud Jobi XXXI, 12.

Notariaca
in specie
sic dicta.

Exempla.

XXXIV. Quartus modus $\tau\delta$ Notarijecun jam est, quando non ex diversarum vocum aliquot, sed unius vocis singulis literis singula vocabula emergunt mysticèque aliquid inferunt. Anonymus in particulari hicque idem iterum est. Notariaca in specie sic dicta poteritque nominari. Hujus modi exempla sive specimina hæc sunt: v. gr: Primum vocabulum Veteris codicis sive libri Creationis, quod est בראשית , pro numero totidem literarum resolvitur & explicatur per sex voces distinctas, ab iisdem consonantibus inchoatas, quæ sunt: $\text{ברא רקיע ארץ שמים ים תהומות}$: DEUS scilicet: *creavit firmamentum, terram, cælum, mare, abyssos.* Alii mysterium S. S. Trinitatis quærunt in tribus summis ejusd. vocis elementis (vel item in mox immediateque sequene ברא *creavit*) quæ referant utpote tres integras dictiones, hoc modo: ב scilicet prima litera בן *filium*, ut qui est totius S. Scripturæ scopus; ר altera רוח Spiritum S. qui sit nexus amoris inter filium & patrem: א denique אב Patrem, qui ideo ultimo loco ponatur, quia reveletur à Filio & Spiritu S. ab illo missis. Sic porrò Capitis ejusd. Genes. nempe I. commate 26. prima fit mentio Hominis, qui vocatur אדם *homo*: & tribuitur id nominis utrique primorum parentum non rarò. In hoc ergò nomine

mine contineri volunt, & beneficio hujus modi Notariacæ Cabbalæ eliciunt personas præcipuas illas, ex quibus descendentibus ordine expectandus sit Messias, nempe Abraham, David & Mirjam sive Maria: quæ tres personæ utpote ordine literis his tribus אדם insinuentur. Proporrò in voce יקרה, quâ ipsâ difertè de Messia venturo affirmantur, quod sit ipsi futura יקרה *aggregatio*, vel juxtà alios *obedientia* populorum, ita insinuari volunt, ingeniosè magis quàm accuratè, quinam sint futuri populi illi, Messia adhaesuri: nempe: *Juden / Christen / Heiden / Türken*. Aliis atque multò pluribus exemplis hujus modi adducendis superfedemus. Ac pertinet huc exemplum id quoque, quod suprâ paragrapho XX. adductum est: nempe vocabulum נמרצה V. illud ibid.

XXXV. Quintus modus etiam huc commo- **Tmesis.**
 dè poterit adhuc referri, quando nimirum unius vocis non literæ singulæ, sed syllabæ quædam constituunt singula vocabula & aliquid his indigitur. Anonymus idemque est in particulari. Tmesis aliàs & communiter in aliis lingvis salutatur. Sic vicissim v. gr. initialem S. Codicis vocem *Exempl.*
 בראשית *in principio*, dislocant in has duas:
 :ראשית ברא *creavit fundamentum*, vel has potius,
 ראשית בר *filium ponam, dabo*: quasi quæ vox summarium statim referat & scopum intendat totius S. Scripturæ.

XXXVI. Temurah, תמורה, restat nunc, ul- 3. **Te-**
 tima eademque species summa Cabbalæ speculati- **murah.**
 væ sive technicæ: quæ non, sicuti priores duæ, li-
 teras

peras vel mathematicè considerat, vel ex alterius
vocis cujusdã, aut vocum literis quibusdam aut sin-
gulis ordine suo decenti fere & naturali collocatis
aliquid infert colligitque, sed quæ textûs sive voca-
buli vicissim alicujus tot numero retinet quidem
litteras, eas tamen variè componit, vel potius trans-
ponit, committat inter se, transformat immò, &
sic porrò. Unde תמורה (â מור vel המיר rad.)

Othijoth. *Commutatio, permutatio* etiam audit. Ejus modi hi
vicissim sunt: Primus, textûs sive vocabuli alicu-
jus literis iisdem numero per metathesin transpo-
sitis saltem aliterque coagmentatis, novam sic di-
ctationem significativam elicit, quæ illius, primæ,
evolutio q. sit. Et respondet adeò nostris anagram-
matismis. Calicis אהיות quasi *literarius* dicitur-

Exempla.

que. Ejus exempla quædam, hoc est, Anagram-
mata Ebræa, hæc habeas pauca. Primam vocem
libri Creationis totiusque ideò Codicis S. iterum,
quæ est בראשית, feracissimam illam mysteriorum
similium, resolvunt vel exponunt, transpositis hac
ratione elementis, per א בתשרי, id est, primâ die
mensis *Tisri* (est autem *Tisri* mensis Ebræorum,
nostro fere Septembri respondens) scil. creavit
DEUS cælum & terram; adeoque innuunt in au-
tumni primi mensis die primâ præcisè creatum
hoc universum; quo tempore item aliàs annum
suum civilem quondam incipiebant Ebræi: V. &
conf. suprâ paragr. XXVII. Sic transpositis literis ex
nomine אדם *homo*, fit אדמה *terra*. Ex נח
Noah, חן *gratia*, qui & invenisse gratiam coràm
DEO præ reliquis legitur, Genes. V I, 8. Sic Exod.
XXIII,

XXIII, 23 dicitur מַלְאָכִי *Angelus meus* coram te ab-
 iturus est. Quisnam hic angelus? Resp. per Cab-
 balæ hanc speciem, factâ elementorum nudè trans-
 locatione, מִיכָאֵל *Michael* h. e., Messias in Da-
 niele ita nominatus. Sic Jesaiæ cap. XL, 26 quærenti:
 מִי בָרָא אֱלֹהִים? *quis creavit ista?* Cabbalisticè re-
 spondetur, hac lege transpositis nudè iisdem lite-
 ris textûs; בָּרָא אֱלֹהִים *DEUS creavit*. Huc per-
 tinet omninò modus ille quoque Pici Mirandula-
 ni, v. ejusd. Heptaplum, sub finem, pag. m. 59.
 seqq; arbitrarius sive fusior nonnihil, cujus bene-
 ficio ex eadem illâ sæpiusculè allegatâ voce initia-
 li בְּרֵאשִׁית, transpositis & combinatis vicissim
 variè literis hunc sensum elicit: *Pater in filio, &*
per filium, principium & finem sive quietem, creavit
caput, ignem & fundamentum magni hominis, fœdere bono.

XXXVII. Alter modus Temuræ צִירופּ *Tsiruph* *Tsiruph.*
 dicitur, q. dicas *Combinatio*. Estque aliud nihil,
 nisi literarum, æqualibus numeris per certam al-
 phabeti totius Ebraici revolutionem sive combina-
 tionem, aliarum pro aliis positio & acceptio. Ac
 quantumvis quidem ejusmodi plures sint vicissim
 numerariq; possint, (Capnio sive Reuchlinus, lib. III.
 pag. m. 3146. seq. pro numero elementorum pri-
 migeniorum XXII. numerat; at verò possent decu-
 plo plures fortasse fingi) attamen duo præprimis
 principatum obtinent: rectus & naturalis, atq; præ-
 posterus vel retrogradus. Utriusque ratio hæc est: *Albam*
 Dividunt alphabetum Ebraicum in duas æqua- &
 les partes, literis sibi invicem ordine parallelo sub- *Athbasch.*
 scriptis, vel ordine recto & naturali, hoc modo:

H

N

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ

ל ט נ ס ע פ צ ק ר ש ת

vel retrogrado, h. m.

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ

ה ש ר ק צ פ ע ס נ מ ל

Primum modum אלבם *Albam* nuncupant: posteriore *Athbasch*: אהבש utrumq; à situ, nec non per connexionem elementorum sibi invicem oppositorum subscriptorumque. In praxi denique jam una litera pro alterâ, superior pro inferiore, & vice versâ, sumitur & legitur; cum in ἀναλύσει, quando per dictas Cabbalæ species sensum aliquem ex Scripturâ eruunt, tum in συνθέσει, quando per eandem animi sui sensa sibi invicem scripto quodam communicare volunt, ne ab aliis legi intelligique eadem possint. Utriusque exemplum habuimus suprâ, paragrapho XXI. *Albam* apud Jesaiam, cap. VII. 6. in voce טבאל quod substitutum creditur in locum nominis proprii regis Israël רמלה vel רמליהו sicut alibi item legitur. *Athbasch* apud Jeremiam, cap. XXV, 25 in fictio nomine ששך quod subordinatum sit hac lege nomini בבבל, dictis suprâ de causis. Sic porro אהבש *Athbasch* imprimis specimen haberi existimatur apud eundem Jerem. cap. LI, 1. (in cujus scripto utpote plurima præ reliquis censentur haberi similia Cabbalistica) ubi propheta Chaldæos vocat: לב קמי *Cor insurgentium vel insurgens contra*

tra

tra Dominum, J E H O V A M: quæ voces duæ per modum Athbasch exhibent vocem כְּשֵׁרִי *Chaldeos*, contra Dominum insurgentes: quâ voce præ illis certè & Targum & Græca versio usi sunt expressè: id quare verò, nisi habito respectu ad Athbasch?

XXXVIII. Postremus denique omnium, i- Tertius
demque tertius & ultimus Temurah modus est, Temurah
quando literæ, alphabetum integrum Ebræorum, modus.
nec non vocabula & sententiæ, integri textus sacri, commutantur cum literis peregrinis, immò notis quibusdam ductibusque tortuosis arcanisque, scripturæ instar hieroglyphicæ cujusdam: adeoque & hac ratione involvitur aliquid occultaturque, inde conscio artis ejus suâ lege eruendum. Ejus generis sunt, quæ huc referri adhiberique commodum possunt, ex. gr: Alphabetum sive *Scriptura transitus fluminis sive transfluvialis*, כתב עבר הנהר, quam ita vocat, prout in libro quodam vetustissimo (ישן נישן) se invenisse eam testatur Abrah. de Balmes in Mikne, h. e. Peculio Gramm. ed. Hanov. cl. l. XCIV. mihi lit. b. 7. Vid. illum: Item Alphaberum Samaritanum, alia. Hujus generis est (vel certè referri huc, ad hanc postremam Cabbalæ speciem, poterit quoque Scriptura hieroglyphica, de quâ mox, & in Appendicis vicem, infrâ paulò: V. hanc omninò.

XXXIX. Hactenus ergo species quoque Cabbalæ technicæ sive artificialis. Unum id adhuc operæ pretium videbatur (quod restat) subdere sal-

H 2

tim

Ufus, abusus, itemq; auctoritas

*Cabbale
technica.*

tim de Ufu nimir. abusu, adeoq; auctoritate quoq;
ejusd: quamque habeat praesertim inter Christia-
nos. Ac respondemus heic quidem mox: huma-
nam, humanam, minimè verò divinam: unde ita, in
distinctione ad illam veriorem, indubitata ac di-
vinam, supra quoq; eam indigitavimus. Ac repe-
timus heic item id tritum: *Ufus habet laudem, crimen
abusus habet*: vel potius D. Apostoli: *Omnia proba-
te, quod bonum est tenete*. Enimverò nihilo
fecius vicissim, quod de allegoriis, tropis anago-
gisque Patrum S. sive Ecclesiae DD. adstruitur, il-
larum esse alias *Innatas*, textui sacro, alias *Il-
latas*: & iterum harum alias *oblatas*, sua sponte, a-
lias v. *extortas*, vi quadam, violentasque ni-
mis, ad abusum etiam usque: id, ajam, non
minus putarim etiam suoque modo de Cabba-
la hac nostrâ, quâ de hactenus, affirmari posse.
Sanè enim ut nihil dicam, Ejus quædam Judæo-
rum pertinacissimos quosdam nihilominus ad stu-
porem non semel, immò fidem seu religionem
veram commovisse: inter quos est Theodorus qui-
dam, Genuensis Italus, postea Ludovicus Carret-
tus nominatus, Regis Galliarum Medicus (De Pau-
lo Elchanan, converso & ipso Judæo supra paragr.
XXVII. ex parte dictum, qui LXXII. ex Cabbalâ hac
petitis testimoniis demonstrat ad oculum verpis
reliquis, JESUM Nazarenum esse verum Messiam)
certè, hercle videri poterat fortasse quædam, ex
superioribus adductis non parvo numero exemplis,
agnoscere autorem ipsum Spiritum S. qualia sunt,
quæ:

quæ paragrapho XXI. ex Jesaiâ , Jeremiâ nec non
 Daniele adduximus. Quid dicam de ipsâ hac Cab-
 balæ specie, vel quasi (quamque à nemine obser-
 vatam hæctenus memini me quidem legisse , non
 incommodè interim reducendam ad Notarjecun)
 quâ utitur ipse DEUS reapse, quando literam ך,
 solum tanquam, veritatem promissionum ob-
 signans, (quo de alibi fusiùs) unde unde etiam de-
 sumptam nominibus אַבְרָם Abram & שָׂרַי Sarai
 inserit? At verò, ejus interim quicquid sit, hæc
 seu peritia vel ars Calico- symbolica in quantum
 falsa atque sana est, non insulsa, hoc est, quatenus
 1. probabile aliquod fundamentum habet in textu
 sacro: 2. convenientiam adeo cum rebus, de qui-
 bus locus est, vel analogiam quandam: 3. nec er-
 gò analogiæ fidei contraria est, potiùs subordina-
 ta & conformis eidem, utique locum suum habe-
 re poterit cum in Philologiâ S. tum etiam Theo-
 logia & didactica & polemicâ; imprimis in quantum
 dirigitur eadem ad Veteris foederis uberiorem mul-
 tò expositionem, Judæorum autem expeditiorem
 eò confutationem & conversionem. Ita vicissim ta-
 men, ut moderatè eadem atque cautè item adhi-
 beatur, ne vel in excessu, aut defectu quoque pec-
 cetur. In excessu, cum Valentinianis atque Gnosti-
 cis jam olim, quorum hæresi, teste Irenæo & Epi-
 phanio, originem dedisse creditur nō absimilis pror-
 sus modus, & ipsis jam tum quoq; usitatus, interpre-
 tandi Scripturâ S. dum discussis inter se se variè ele-
 mentis lacerabāt veriùs eā, quàm examinabant aut:

H 3 expone-

exponebant, in lucem expositis ab ipsis miris inauditisque hærese^v portentis. In defectu vicissim tamen & ipso quoque cum Judæis hodie nonnullis, quæ apud ipsos factio ideò קראיתים sive Caraitæ vocantur, & in Poloniâ, Russiâ atque Turcia perhibetur satis frequens esse, quibus (maximè propter Cabbalæ abusum) nihil sapit nisi unicè litera textûs, quam mordicus ideò tenent, nec ab hac vel latum ungvem discedunt: sic ut puerperæ eorundem hodie etiam adhuc, vel fœmelliperæ potius, quando filiam enixæ sunt, non sex tantùm ut reliquæ mulieres Judaicæ, sed 12. integras septimanas domi se contineant: unde cæteris Judæis (quod obiter) adeò etiam exosæ sunt, ut pater aliquis (ad unum v. omnes feruntur ditissimi esse) cum summâ dote vix sibi generum emere possit. Tantum.

III. Cab-
bala falsa
& dæmo-
nica

XL. Cabbala falsa, superstitiosa, impia, blasphemata, immò dæmoniaca restat adhuc, quam & Practicam indigitant quidam: de quâ paucissimis etiam aliquid, lege scil. promissi. Ad extremos tamen usq; Garamantes quam confestim & truces ultra Sauro-matas ad Orcum usq; relegamus. De quâ & id intelligimus. Megalandri B. Lutheri nostri, Tom. Jen. VIII. pag. 124. Ein Jude steckt so voll Abgötterey und Zauberey / als Neun Rûhe haare haben / das ist / unendlich und unzählich / wie der Teuffel ihr Gott voller lügen ist / &c. Hæc jam beneficio certorum S. S. Scripturæ characterum, verborum, textuum item integrorum, mira, prodigiosaque non tantùm, immò miracula patrare plurima creditur. Ac ipse R. Levi, ben Gerson, Judæorum doctior qui-

quidam, enumerat alicubi plurimos Cabbalæ hujus effectus: ex. gr. Dæmonum exorcisationem: quod quidem concessum est aliàs & in Talmudico opere, multisq; ibidem exemplis confirmatur. Porro verba quædam recitantur S. Scripturæ, quæ pani & ovo cuidam inscripta igni extingvendo incendiisq; reprimendis inserviant: *das Feuer zuversprechen*. Iterum, verbis S. Scripturæ docet eadem vulnera curare, puerperis benedicere. Proporrò dicta quædam, integros psalmos & precatiunculas quasdam membranæ vel corio cervino inscribere, quæ appensa de collo gravidæ aut parturientis, partum, & sine dolore quidem, promoveant. Præterea Psalmorum alios canere docet aut recitare præcavendis abigendisq; vulneribus quibuscunque: *sich fest zu machen*: alios curandis oculorum aliisque morbis: alios rursùm furtis detegendis revelandisq;: alios, qui omnium oculis, præsentem licet, celent subducantq;: *unsichtbar zu machen*: alios vicissim, qui gratiam concilient, qui idoneos reddant doctosq; ad quævis & in re qualibet: & quæ sunt plaustra sexcenta alia plurimaque impietatum ac blasphemiarum, quæ veremur hoc loco ultrà adscribere. Præ reliquis verò hisce de duobus jactat se se eadem ars usibus: altero in Theologiâ, altero in Medicinâ. Prior: ratio ea vitæ beatior, quâ possit hominiri DEO, consortioque frui & colloquio familiari sanctorum angelorum, cujus item beneficio possit sapere plus ultrà, futura prædicere, denique miracula præstare. Posterior, in Medicinâ, versatur circa id arcanum sive mysterium

na tu-

naturæ, quod tincturam sive lapidē philosophorū
 vocant: conficiendi nempe aurum, medicamentum-
 que aliquod Universale. Deniq; ad hanc quoq; Cab-
 balam illa ejus pertinet specialior, de שם המפרש
Schembamporas. De quo in Talmude tract. Kiddusch.
 כל היורעו והזהיר בו והמשמרו בטהר אהוב למעלה
 ונוחמד למט ואומתו מוטלת על הבריות ונוחל שתי
 : עולמים הוזה והעולם הברה
*h. e. Omnis qui novit
 illud, & cavet sibi ab eo, & custodit id in munditiâ,
 amatus est suprâ (in cœlo) & desideratus infrâ (in
 terâ) & terror ejus cadit super omnem creaturam, ac
 heres fit utriusque mundi, presentis & futuri: De
 quo mira pariter adferunt, sed blasphema, inepta,
 puerilia, ridicula. Integrum de hoc, vel potiùs fu-
 tilitate ejus, conscripsit tractatum B. noster Luthe-
 rus, qui extat Tom. Jen. germ. VIII. v. illum. Sed
 manum denique de tabulâ hac. Plura ejus generis,
 de Cabbalâ Ebræorum sive Judæorum in genere,
 qui cognoscere gestit, Vid. Pic. Mirandul. conclu-
 siones, item Apolog. nec non de hom. dignit. Petr.
 Galatin. lib. I. cap. 6. Reuchlin. de Cabbalâ, item de
 Verbo mirif. Sixt. Senens. Bibl. S. lib. III. Buxtorf. Ti-
 beriad. cap. 14. 15. 16. Schickard. in Bechin. happe-
 rusch. pag. 60. seqq. Walth. Offic. Bibl. pag. m. 545. seqq.
 Glafs. Phil. S. lib. II. part. 1. tract. 2. sect. 3. art. 7.
 p. m. 426. seqq. D. Müller. Judaism. pag.
 48. seqq. &c.*

*Dirige nos in Veritate tua, DOMINE:
 Verbum tuum veritas est!*

65
APPENDIX:

exhibens

HIEROGRAPHCUM,

juxtà Auctores fide dignos, rupi Oreb, montis Sinai, à Mose divino Viro frequentatis olim, (sesquipalmaribus incisum literis, hodieq; adhuc legi ibidem dignum):

Cujus hæc sit Lectio & Interpretatio Latina:

DEUS VIRGINEM CONCIPERE
FACIET: ET ILLA PARIET
FILIU M.

Est notissimi nominis, quid? celeberrimi, πολυμαθῆς καὶ πολύγλωστος. Vir, ATHANASIUS KIRCHERUS, Fuldensis Buchonius, qui Romæ adhuc vivit: hic in suo Prodro (Oedipi Ægyptiaci) quem inscribit, Copto sive Ægyptiaco, Cap. VIII. pag. 201. seqq: hanc in medium adfert primus, in quantum constat, mirabilem vetustissimamque, ut ipse vocat, Scripturam sacram, de quâ mox, sive Cabbalicam sive hieroglyphicam. Cujus, cum in paucissimorum manib⁹ sit hic Liber, in gratiâ συμφιλολογόντων, Appendicis in vicem, h. l. & propter materiæ quandam affinitatem, dabimus compendio: quæ prolixis & perplexis nonnihil Auctor: I. *Schema*. II. *Historiam*. III. *Judicium* de eadem, cum Auctoris tum etiam aliorum.

I. *S C H E M A*.

I

Nota: In duobus præcipuisque locis per oscitantiam Sculptoris omisi sunt Orbiculi, adhibiti aliàs sæpe in hac Scripturâ.

II. HISTORIA.

Sacrum hoc Schema AUCTOR CL. se primum accepisse affirmat à quodam Dominico, Germano, natione Silesio, Arab. ling. Professore Romæ, ut vires in eo suas experiretur: qui hoc ab *ἀυτόπλη* Thomâ Obecino, Novariensi, Fr. S. Francisci, Orient. LL. peritissimo, cujus in lingvâ Italicâ avtheticum quoque producit testimonium, pag. 205. Id Schema porrò se contulisse etiam affirmat cum alio quodam exemplari, simillimo suo planè, Johann: Baptistæ Doni, qui ab Anglo quodam idem acceperit. Deniq; approbata omnia ab Illustriss. D. Petro à Valle, cum montis Sinæ, tum Scripturæ hujus oculato item teste & inspectore, aliis. Inscripta fertur, vel incisa potiùs profundè satis, sesquipalmaribus literis (*un palmo & mezzo*, Ital.) rupi cuidam vel saxo, petræ parvæ, ad radices montis Oreb (*in una pietra piccola, posta à piedi del monte Oreb*) quæ pars sit quædam montis Sinai; in quo loco DEUS Mosis olim in rubo apparens incombusto primum cum eodem locutus est, & deinceps Legem etiam dedit: & à vetustissimis quidem temporibus, longè ante exhibitum Messiam, attestantibus accolis horum locorum, aliis circumstantiis: vel à viro quodam sancto, vel potiùs prophetâ, nisi, quod probabilius, planè à Mose ipso, divino Viro: cujus (procul dubio omni) utpote aliàs plures similesque, teste autore, ibidem locorum reperian-

periantur Inscriptiones: loca v. gr. LXX. palmarum, collectionis mannae, confractionis duarum tabularum, alia designantes. V. pag. 219.

III. JUDICIUM.

Indigenae ejus loci populi, Arabes, nec non religiosi, monasteriorum ibidem incolae, ad unum omnes, pro insolubili hanc Scripturam & à nemine hactenus explicatam habent. Freti unâ solâ tamen traditione quadam, credunt hanc esse Jeremiae prophetae, symbolum atque indicem quasi manum (*ove haueua nascosto li sacri vasi del tempio*) ubi sancta templi vasa absconderit: addito, saepenumero (*un splendore mirabile*) mirabilem quendam splendorem supra istâ petrâ visum. Cæterum monet rectè P. Th. Obecinus, in suo authentico allegato, ex Maccabæor. II. capitis secundi collatione cum Deuteron. XXXIV. hunc montem illic (in Maccabæis) Nebo in terrâ Moabitarum designari, minimè Oreb vel Sinai, Madian, distantes ad minimum XX. miliar. Jam, Auctor verò noster ita de eadem habet: (dabimus autem nunc & hac vice ipsissima Ejus verba) ita enim ille pag. 206: *Hac itaque testificatione acceptâ, dico hanc Scripturam* (omnium Orientalium opinione inexplicabilem, à nemine antehac explanatam, pag: præced. 201.) *antiquam Chaldaicam esse* (quanquam asserat & pag. 202. alibi, ad Ebraicæ, Samaritanæ & Syriacæ lingvarum characteres proximè illam quoq; accedere) *quam Assyriam & Targumicam alii, alii Arameam, Libonæam seu Babyloniam, eò quod tempore regum Israel & captivitatis Babylonica eâ passim & vulgò uterentur; alii deniq; aliis nominibus appellant.*
Chara-

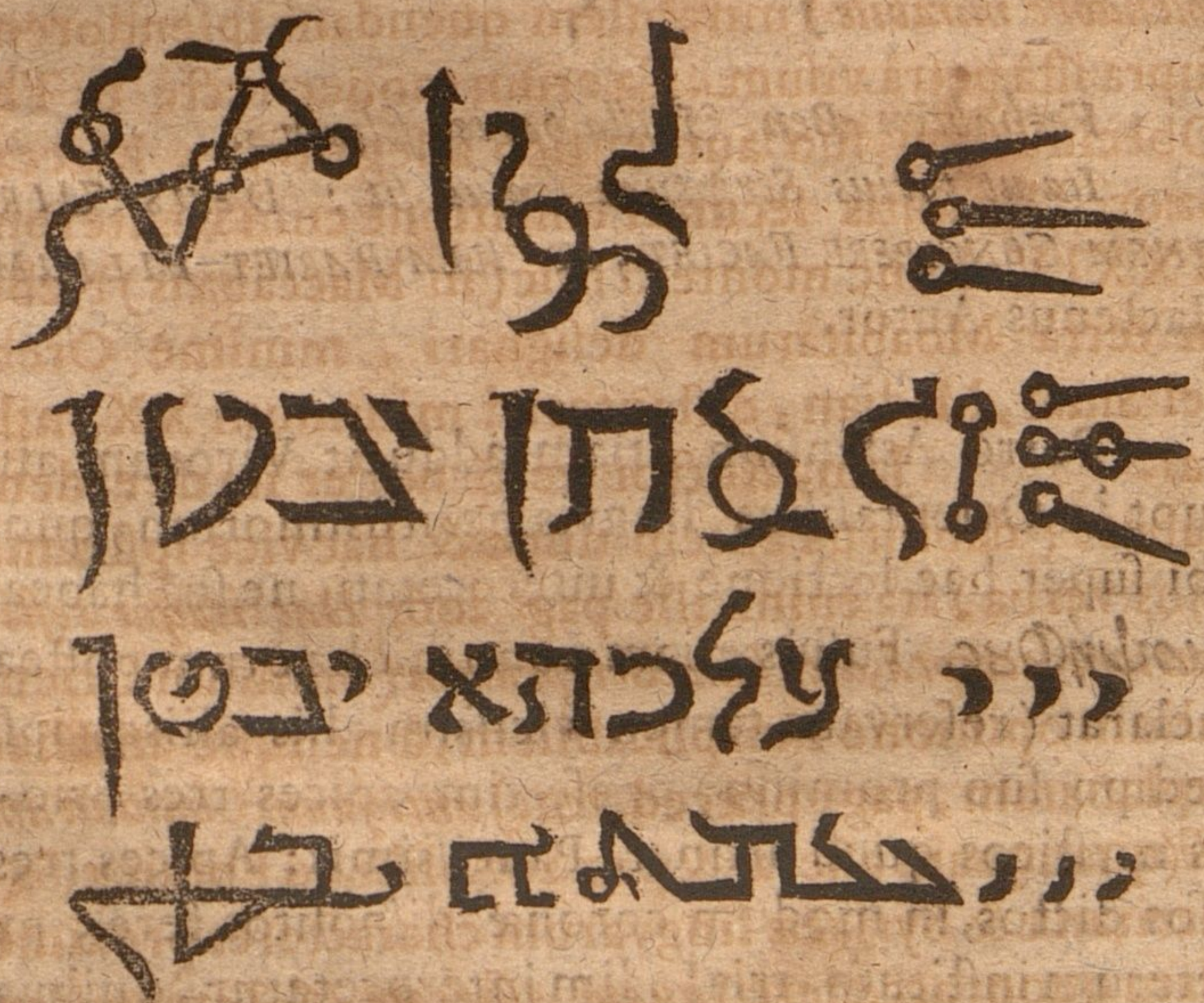
Character verò ejus antiquus Hebraeus est, monogram-
maticus, ad mysteria sub eo latentia à profanorum le-
ctione securiùs occultanda, exaratus: cujus Sensum istum
esse dicimus, qui sequitur:

DEUS VIRGINEM CONCIPERE
FACIET.

Verùm, ut explicationis facta (verba adhuc sunt
Auctoris) veritas luculentiùs omnibus innotescat, sin-
gularum Vocum resolutionem in suis literis hic appo-
nam:

Ανάλυσις

Inscriptionis Chaldaica antiquae.

Zebten

Almatba

Adonai.

Deus Virginem concipere faciet

1 3

Hanc

Hanc literarum analysin cum perscrutatus excussissem, in ultimâ voce יבטן duas alias adhuc voces contineri adverti, videlicet sequentes:

וְהַבְּתֵן
בֶּן
אֶת

Vet habten Ben: Et illa pariet filium.

Ita ut totius Scripturae sensus sit: DEUS VIRGINEM CONCIPERE FACIET, ET ILLA PARIET FILIUM. Haec tenus Autor.

Porro Assensum etiam adducit Virorum aliquot in Orientalibus lingvis peritissimorum, quos sibi super hac lectione & interpretatione suâ habeat ὁμοψήφως. Fusiùs etiam nonnihil hæc tum postea declarat (reservatis tamen vicissim aliis aliisque; ipsi Oedipo suo promisso) præsertim apices tres priores mysticos quod attinet. Paucissimis: Apices tres ipsos dictos, in modum coronæ dispositos fere, ex Veterum instituto, tria Jodim interpretatur, quibus mysticum DEI nomen יהוה vel יה non tantum quondam significabatur, sed S. S. Trinitatis mysterium quo.

quoque insinuatur. Quo nomine adducit solemnem
 à Sacerdote summo olim populo datam, tribus dex-
 træ manus mediis digitis extensis, tanq. tribus Jodim
 (Symboli quasi loco, & in ipsum hunc finem, teste
 Rambam) benedictionem: quæ utpote typus fuerit
 ejus, per Patrem, Filium & Spiritum S. in lege gratiæ
 fidelibus deinceps dandæ, benedictionis. Item
 יה ipsum Nomen DEI, decurtatum quod vocant
 aliàs, & quod ex ipsis verbis, sede suâ tanq. propriâ,
 Exod. III, 14. & præsertim verbo אהיה *Ero vel Sum*
 ter repetito desumptum extractumque sit: h. m:
 אהיה אשר אהיה כה תאמר אהיה שלחני
 : אהיה id est, *Ego sum qui sum, sic dices: qui Est misit*
me ad vos: quasi verò manifestè DEUS dicat:
 יה Ego (sum) ille *Jab vel DEUS, Ego*
ille DEUS, sic dices: יהוה vel יה misit me ad vos.
 Et quæ sunt alia, his similia, quæ adfert, concer-
 nentia tres dictos ipsos apices mysticos.

In reliquorum characterum (dictâ suprâ de
 causâ) expositione contractior nonnihil Auctor est,
 majora atque plura nos quando potius expectaba-
 mus. Alterum vocabulum עלמה *Almatha*
 eidem est, quod producit, h. e. *Virgo: quam E-*
braei עלמה, Chaldæi עלמת, Syri ܠܘܬܝܢܐ
Virginem juvenulam & absconditam appellant. Cujus
 literas singulas, ad Ebræorum partem, partem Syro-
 rum accedentes satis manifestas esse, existimat. Mem-
 clausum porrò & ipsum in Schemate, ut est apud
 Jesaiam,

Jesaiam, cap. IX in voce לְבַרְבְּרָה, h. e. Virginitatem
 Deiparæ illibatam, nec non alia, ubi urget. Ter-
 tia Vox ipsi sequentia includit verba *μονογενε-
 ματινῶς* Schemati inserta: *יבטן והבטן בן* h. e.
concipere faciet, & pariet filium. Radicem constituit
 ב (Ebr: *בטן* *venter, uterus* q. d. *foetum ex ven-
 tre producere, parere, item concipere.* Cujus utpote
 radicis literæ cum servilibus in posteriore Schematis
 parte occultata lateant. Ex quibus omnibus
 tandem concludit: Veritatem suæ Lectionis & In-
 terpretationis, Vetustatem Hierographici vel Hie-
 roglyphici hujus, denique finem etiam atque
 præcipuè exarati ejusdem ibidem potissimum loci.
 Nimirum, ut clara quædam & manifesta, sed mystica
 tamen & intricata quædam expositio esset & Nominis
 יהוה *JEHOVA* primùm, & mysterii Incarnationis,
τυπινῶς per rubum ardentem, sed incombustum,
 ibidem Mosi nec non populo electo revelatorum
 adumbratorumque: adeoq; ut ex parte jam dictum,
 potissimorum mysteriorum Religionis salvificæ: No-
 minis DEI essentialis *JEHOVA*, S. S. Trinitatis, In-
 carnationis Verbi, adeoq; totius Operis Redemptio-
 nis generis humani. Tantum.

01 A 6640

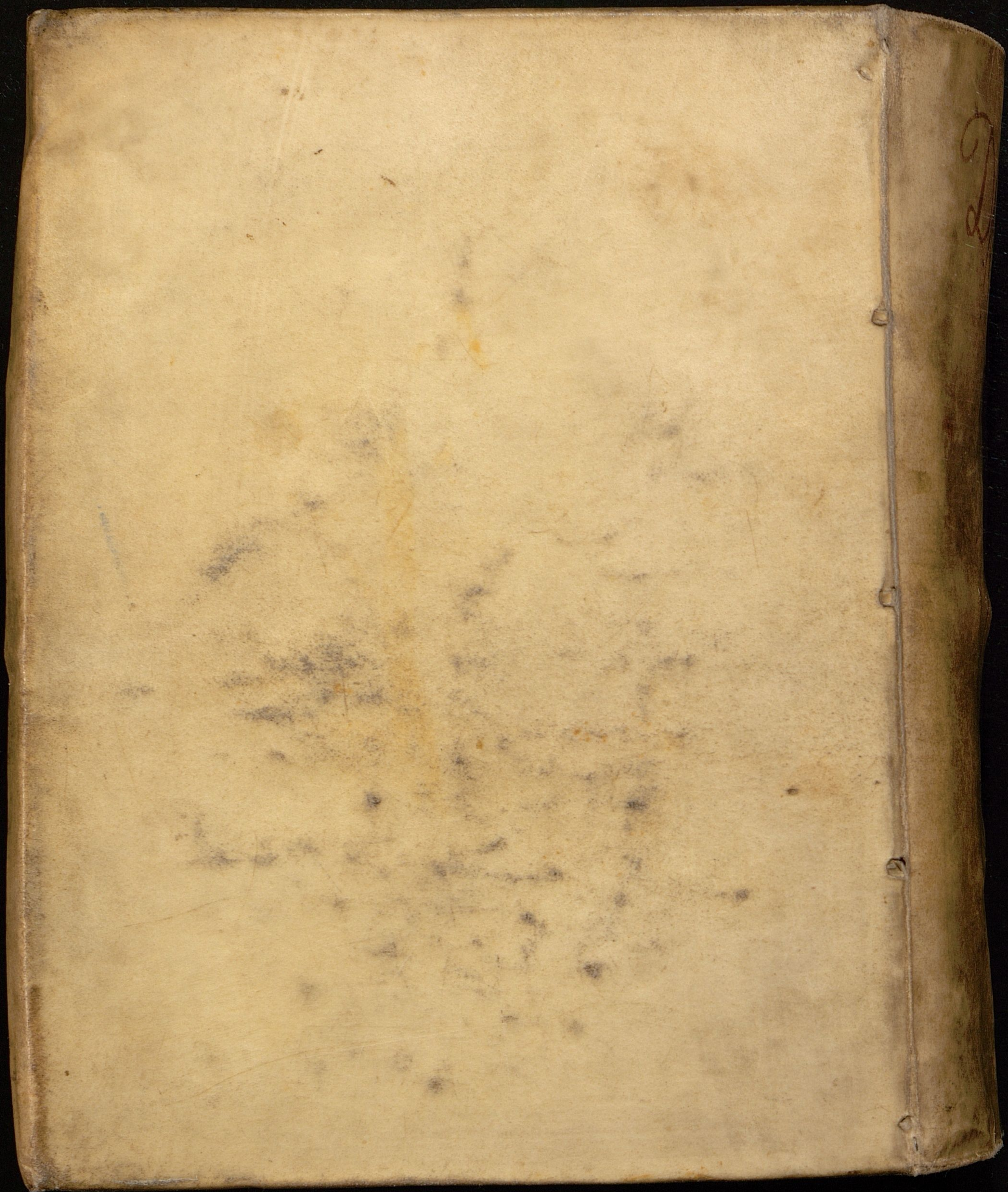
ULB Halle 3
003 108 309

Sb.

VD 17

בשש
EXERCITATIO PHILOLOGICA,
De
CABBALA:
maximè
EBRÆORUM.

Cui
*Appendicis loco, ob argumenti similitudinem,
accessit in fine:*
Hieroglyphicum, juxtà Auctores
fide dignos, rupi Oreb, montis Sinai, à Mose divino
Viro frequentatis olim, sesquipalmaribus incisum
litteris, hodieque adhuc legi ibidem dignum:
Cujus hac sit Lectio & Interpretatio
Latina:

**DEUS VIRGINEM CONCIPERE FACIET:
ET ILLA PARIET FILIUM.**
Habebitur publicè, in Acad. Witteberg.

PRÆSIDE
ANDREA SENNERTO,
Profess: Publ.
Respondente.

M. GODOFREDO ROSNERO,
Berolinensi March.
Ad d. Januar. in Audit. Maj.

WITTENBERGÆ.
Litteris Jobi VVilhelmi Fincelii.
Anno M. DC. LV.

